

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΘΑΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 59

Έκαστον φύλλον τιμάται
λεπτῶν 20

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΥΝΑΡΜΟΝΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΗΡΟΤΕΑ
Έσωτερικῶ δρ. 10.—Έξωτερι-
κῶ φρ. χρ. 12.—Ρωσ. ρούβλ. 5.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Άνθη και καρποί, ὑπὸ Ἀριάδνης Μ. Δαμβέργη.
- Επαρχιακαὶ ἐντυπώσεις: Ὁ Καπετάν-Γεώργης. Έκλογικὴ εἰκὼν, ὑπὸ Δάμ.
- Κωστής ὁ Τσαλεπῆς. Κυπριακὴ διήγησις, ὑπὸ Γ. Σ. Φραγκοῦδου.
- Αἱ Ἀθήναι διασκευάζουσι. Τὸ Ἑλληνικὸν θέατρον, ὑπὸ Γ. Τσοκοπούλου.
- Οἱ Βλάχοι τῆς Πίνδου: Μαλακᾶσι, ὑπὸ Κ. Δ. Κρυστάλλου. (Συνέχεια).
- Εκείνη (ἣ τις πρέπει νὰ ὑπακούσῃται), μυθιστορία RIDER HAGGARD. Έκ τοῦ Ἀγγλικῶ, ὑπὸ Α. Ἀρμάτη.
- Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. Ἑγχώρια—Έξωτερικά. Ἀρχαιολογία—Φιλολογία.—Καλλιτεχνία.
- Ἰδιαιτέρως γράμματα.
- Νέα βιβλία.

ΑΝΘΗ ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΙ

Τὰ ἄνθη εἶνε ὅ,τι ὠραῖον, ὅ,τι ἐξοχόν. Φέρει ἑκστασιν ἢ θέα των καὶ μέθην ἡδυάτην τὸ ἄρωμά των· οὐδένα ἔχουσιν ἔχθρον καὶ αἱ εὐγενεῖς ὑπάρξεις ἐπιδεικνύουσιν ὡς δίπλωμα τιμῆς τὴν πρὸς αὐτὰ ἀγάπην. Τὰ ἄνθη! καὶ τίς εὐρέθη ποτὲ νὰ κατηγορήσῃ αὐτὰ ὅπως ἀποπειραθῶ τὴν ὑπερᾶσπισίν των;

Ἐὰν ὅμως ὁ καλὸς Θεὸς οὐδὲν ἄλλο ἐκτὸς αὐτῶν ἄφινεν ἐν τῇ γῆ;

Ἄν ἐν στιγμῇ παραδόξου πρὸς ποιητικὴν τινα εὐχὴν εὐμενεῖς Του ἀφήρῃ ἐκ τῆς γῆς τοὺς καρπούς καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ πετεινά, ἄτινα τρώγομεν, τί θὰ ἐγινόμεθα τότε;

Καὶ τίς ποιητικὴ φύσις θὰ εἶχε τότε τὸ θάρρος νὰ ἐπιδείξῃ τόσην αὐταπάρνησιν, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἐν ῥόδον, ὅσον καὶ ἂν ἦτο εὐώδες ἀντὶ ἐνὸς γεωμήλου, μίαν ἀηδόνα ὅσον καὶ ἂν ἦτο καλλικέλαδος, ἀντὶ μιᾶς ὄρνιθος;

Τοιαῦτα ἐσκεπτόμην πρὸ τινων ἡμερῶν παρακολουθοῦσα τὰς ἐξετάσεις ἐνὸς τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων*, διότι εὐχαρίστως ἔβλεπον ἐν αὐτῷ ὄχι ἄνθη μόνον εὐωδιάζοντα καὶ ἀηδόνας ψαλλούσας, ἀλλὰ καὶ εὐχόμεους, θρεπτικωτάτους καρπούς. Ἐδιδάσκοντο ἐκεῖ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς, ἢ καλολογία καὶ ἢ καλλιγραφία, ὁ χορὸς καὶ ἢ μουσική, ὅλαι τέλος τῶν Μουσῶν αἱ ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις, πάντα τὰ συντελοῦντα εἰς τὴν ἐξωφάισιν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς. Δὲν ἦσαν ὅμως ταῦτα τὰ μᾶλλον συγκινήσαντά με, τὴν φορὰν ταύτην. Ὅ,τι ἰδίως ὑπῆρξε δι' ἐμὲ χαροποιόν, ἦτο ἡ ἐξέτασις εἰς καινόν-

τροπον ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν καρποφόρον μάθημα, οὐτινος ἢ σημασία ἐνόμισα ὅτι δέον καὶ δημοσίᾳ νὰ ἐξαρθῇ.

Κόραι μικραὶ ἢ μεγάλαι, εἰς πρώτην εἰδήμονος διδασκαλίσης διαταγῆν, ἐλάμβανον λευκὸν ὕφασμα καὶ διὰ δεξιᾶς καὶ ἀσφαλούς χειρὸς ἔκοπτον αὐτὸ εἰς τεμάχια, ἄτινα μετὰ ζηλευτῆς ἐπιτηδειότητος συναρμολογούμενα ἐφήρμοζεν ἢ μία ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς ἄλλης, καὶ ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ διαστήματι ἐπαρουσίαζον τέλεια, ὡς ἀπὸ χειρὸς ἐξ ἐπαγγέλματος ραπτρίας, εἶτε περιστήθιον κομψὸν εἶτε πλούσιον ἐπαναφόριον, εἶτε ἐσθῆτα εὐπάρυφον.

Ἡ κοπτικὴ καὶ ἡ ραπτικὴ συστηματικῶς διδασκόμεναι ἐν Παρθεναγωγείῳ, ἀγνοῶ ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ παραγάγωσιν εἰς τοὺς τιμήσαντας δι' ἐνὸς βλέμματος τὰ γραφόμενά μου. Ἐὰν ὅμως δὲν ἀνακράξωσι μετ' ἐμοῦ «Ἐὖγε τοῦ ὠραίου καὶ καρποφόρου μαθήματος», θὰ πιστεύσω ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ποιηταί... ἐξ ἐκείνων ὧν ἐμνήσθην ἐν ἀρχῇ.

Ἐλαμπὸν ἐκ χαρᾶς τὰ πρόσωπα τῶν νεαρῶν μαθητριῶν καὶ ἐσκίρτων αἱ ἀπαλαὶ χεῖρές των διαχειριζόμεναι τὴν ψαλίδα ἢ ἐπέτων φέροντες τὴν βελόνην οἱ δάκτυλοι. Ἐκεῖ ἐνώπιον ὄλων ἐτέλουσαν τὰ προεόρτια νίκης, ἣν θὰ ἐννοήσωσι καὶ θὰ εὐλογήσωσιν ἡμέραν τινα. Νίκης κατὰ βαρβάρων ὡς θὰ τὴν ἀνακηρύξωσιν οἱ τόσον φοβούμενοι τὰς μοδίστας σύζυγοι. Νίκης κατὰ φοβερᾶς Σφιγγός, ὡς θὰ προσθέσωσιν οἱ τόσον φοβούμενοι τὴν προῖκα πατέρες καὶ ἀδελφοί.

Πέραν δέ, εἰς τὸ βάθος, μάτην τὰ βιβλία ἔτεινον, ὡς ἐν δεήσει, τὰς σελίδας των· μάτην τὰ ἐργόχειρα ἐπέδεικνον τὰ ὠραία των χρώματα, καὶ τὸ κλειδοκύμβαλον ἀπήχει βαθεῖς στεναγμούς.

Ἡ ἀρχὴ ἐγένετο ὠραία ἀρχῇ, ἣτις ταχέως θὰ ἀποκτήσῃ πανταχοῦ προσηλύτους. Ἡ μοναρχία τῶν ἀνθέων ἐκλονίσθη τοῦ λοιποῦ θὰ παραχωρῶσι ταῦτα τὸ ἥμισυ τοῦ θρόνου των εἰς τοὺς καρπούς καὶ μετ' αὐτῶν θὰ συμβασιλεύωσιν ἐν εἰρήνῃ.

Ἐν μένει ἀκόμη. Μία ὑπόσχεσις, ἣν ἠκούσα ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ τῶν ἐξετάσεων καὶ ἣτις εὐχομαι ταχέως νὰ ἐκπληρωθῇ, μεθ' ὅλους τοὺς μορφασμούς, οὓς τίς οἶδεν, ἂν δὲν προκαλέσῃ...

Ἀναγκάζομαι νὰ λάβω προληπτικὰ μέτρα, ὅπως ἀναγγείλω αὐτὴν ἵνα μὴ φανῇ ὑπὲρ τὸ δέον παράδοξος: Νὰ ἐρωτήσω δηλ. τὸν ἀναγνώστην, ἂν εἴναι τι εὐγενέστερον τοῦ τίτλου τῆς καλῆς οἰκοκυρᾶς, καὶ ἂν δικαιῶνται νὰ ἀξιώσῃ τὸν τίτλον τοῦτον αἱ τρέμουσαι μόνον εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς λέξεως «μαγειρεῖον».

Ἦδη μετ' εὐχῶν ἐπαναλαμβάνω τὴν ὠραίαν ὑπόσχεσιν, ἣτις ἐκπληρουμένη θὰ πλουτήσῃ τὴν πατρίδα μας μετὰ πλῆθος πράγματι καλῶν οἰκοκυρῶν: *Νὰ ἴδωμεν τα-*

χέως ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις... ἐξετάσεις μαγειρικῆς.

Καί... ἄς λέγωσιν ὅ,τι θέλουσιν οἱ ποιηταί.

ΑΡΙΑΔΝΗ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ο ΚΑΠΤΑΝ-ΓΙΩΡΓΗΣ

(Έκλογικὴ εἰκὼν)

Εἶχον τὴν ἀτυχίαν νὰ σταλῶ καὶ ἐγὼ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος κατὰ τὰς πρὸ μικροῦ διεξαχθείσας δημαρχικὰς ἐκλογάς. Ἡ πόλις Ν. ἣτις μοὶ ἔλαχεν εἶνε ἀπὸ τὰς ἀθλιεστέρων ἐκ τῆς πληθῆος τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου· μετ' οἰκίας μικράς, παλαιάς, κακῶς ἐκτισμένας, φωτιζομένας δὲ καὶ ἀεριζομένας δι' ὅπῳ ἀντὶ παραθύρων· μετὰ κἀδα μικρῶν, χαμηλῶν, ἐτοιμορρόπων ἐκκλησιῶν, — μικροῦ δὲν νὰ ἔγραφον μπουτρομῶν — ἐκάστη τῶν ὁποίων κοσμείται διὰ τινων χρωματιστῶν σκελετῶν προξενούτων φρίκην, ἀνωθιν ἢ κάτωθεν ἢ πλαγίως τῶν ὁποίων — ἀναλόγως τῆς φιλοδοξίας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ τοῦ ἀποτολήσαντος τὸ τερατούργημα — ἀναγινώσεται δι' ἱερογλυφικῶν γραμμάτων τὸ ὄνομα ἐνός, φεῦ! ἀγίου, καὶ δι' ἐνὸς ρακειδύτου, ἀξέστου ἱερέως, ἄλλοτε κατασκευαστοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος... μετ' ὁδοῦ στενάς, σκολιάς, ἀνώφερεις, πλήρεις μελανῶν τεμμάτων, δυσωνύμων ἀκαθαρσιῶν καὶ μεγάλων σωρῶν σαρωμάτων προαιωνίως σηπομένων... Πλὴν διατὶ νὰ ἐπιμείνω εἰς τὴν λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς πόλεως, ἣτις μ' ἐφιλοξένησεν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας; εἶνε καὶ θὰ εἶνε ὁμοία πρὸς τὰς πλείστας — ἵνα μὴ εἴπω πρὸς ὅλας καὶ φανῶ ὑπερβολικῶς — πρὸς τὰς πλείστας τοῦ μεγαλωνύμου Βασιλείου μας, παρ' ὅλας τὰς ἐπαγγελίας τῶν ἐκάστοτε ὑποψηφίων δημοτικῶν ἀρχόντων, οἵτινες, ἐνθαρρυνόμενοι ἐκ τῆς ἀτιμωρησίας τοῦ ἀδιαφοροῦντος διὰ τὸ γενικὸν καλὸν καὶ μόνον τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας προσπαθοῦντος νὰ θεραπεύσῃ ἀμαθοῦς ὄχλου, ἀπανθρώπως καὶ ἀναξίως τῆς τιμῆς δι' ἣς περιβάλλει συμπεριφέρονται πάντοτε. Παραιτοῦμαι λοιπὸν τῆς περαιτέρω περιγραφῆς καὶ σημειῶ μόνον, ὅτι καὶ ὁ τόπος αὐτὸς εὐπορεῖ, ὅτι ἔχει εἰσοδήματα, ἄτινα ἡδύνατο νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἀνάγκας πόλεως τρεῖς μεγαλητέρας ταύτης, ὅτι ἔσχε κληροδοτήματα πλουσιώτατα, ἐκτὸς τούτου εἶνε κατάφυτος, ἔχει κλίμα ἐξόχως ὑγιεινόν, ἀφθονεῖ ὑδάτων καὶ γοητευτικῶν τοποθεσιῶν, ἐν γένει δὲ κέκτηται πᾶν ὅ,τι σπανίως τμήμα γῆς ἤξιώθη. Παρ' ὅλα ταῦτα τώρα, ἕνεκα τῆς ἀξιοκατακρίτου ἀβελτηρίας τῶν κατοίκων τῆς,

* Τοῦ Παρθεναγωγείου Σιμοπούλου — Ἐκφοδῆλη.

άντι να είνε ζηλωτὸν μέρος ἀπειροῦ ὑγιείας καὶ φαιδρότητας, κατέστη ἀπεχθές, ἀπόζον καὶ νοσώδες...

Εἶπον ἀνωτέρω ὅτι εἶχον τὴν ἀτυχίαν νὰ σταλῶ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος. Καὶ πράγματι δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερα ἀτυχία. Νὰ ἔχῃς τὴν ἡσυχίαν σου, τὰς ἐξέεις σου, τὰς ἀναπαύσεις σου, καὶ αἰφνης μία διαταγὴ νὰ σὲ πετῆ, ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, εἰς πόλιν ὡς τὴν Ν. εἰς τὴν ὅπως φθάσῃς πρέπει νὰ ὑποστῇς μαρτυρίαν δεκάκις μεγαλύτερον ὢλων ἐκείνων ἀτίνα ὑπέστησαν πάντες ἄλλοι ἄγιοι μάρτυρες... Καὶ πρῶτον, ἔχων νὰ πλεύσῃς ἐκ τὸν μιλίων διάστημα, ὀφείλεις νὰ ἐπιβιβάσῃς ἐντὸς ἀτμοπλοίου διανύοντος κατόπιν τῆς τόσης προόδου τοῦ ἀτμοῦ μολὶς πέντε μίλλια καθ' ὥραν, κινδυνεύοντος ἀπὸ ὧρας εἰς ὧρας νὰ ὑποστῇ ἐκρηξὴν τοῦ προσιω- νίως *μαλωμένου* λείθτος του, καταμέ- στου ἐνθουσιωδῶν ψηφοφόρων σπυδόντων νὰ ἐνασκήσωσι τὸ ὑπέρτατον δικαίωμά των καὶ ἐπομένως δικαιουμένων νὰ σὲ ἀρρισκυ- τάζωσι, νὰ σὲ ὠθήσῃ, ν' ἀπειλώσῃ ἀπὸ στιγ- μὴν εἰς στιγμήν τὴν ζωὴν σου διὰ τῶν ἐν- σφαιρῶν πυροβολισμῶν των, πρὸς ἐκδήλω- σιν τοῦ αἰσθηματός των, ὡς νὰ μὴ ἤρουν αἱ φωνασκίαι, τὰ *οὐρλιάσματα* των καὶ λοι- πὰ καὶ λοιπὰ... ἔπειτα, νὰ εἰσελθῃς ἐντὸς κλιβάνου παρουσιαζομένου κατόπιν τόσης βασάνου διὰ τοῦ παρηγορητικοῦ σχήματος καὶ ὀνόματος τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμάξης, ἥτις, ἀρκετὴ μολὶς διὰ τρία ἄτομα, περι- κλείει δεκατρία τοιαῦτα, νὰ ταλαντεύσῃς ἐν αὐτῇ ἀδιακόπως ἐπὶ ὧρας πολλὰς εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ μὴ εἶσαι πλέον κύριος τῆς κεφαλῆς σου ἐπ' ἀρκετὸν καιρὸν... μετὰ ταῦτα, νὰ ἀνέλθῃς ἡμίονον καὶ ἐπ' αὐτῆς νὰ τραβῆξῃς *τῶν παθῶν σου τὸν τάραχον*, διερχόμενος ὑπὸ ἥλιον εἰς ὃ τοῦ μηνὸς τούτου, φάραγγας, ἀποτόμους λό- φους, κατωφερεῖς δρομίσκους πλήρεις πε- τρῶν, ἐπ' ὧν ἀκαταπαύτως προσκρούει τὸ φρονεῖν σε ζῶον, θραυτὸν σου τὰ ὅσα ἐπὶ χον- δροειδοῦς σέγματός διὰ τῶν ἀπελπιστικῶν τιναγμάτων του, μέχρις οὗ φθάσῃς τέλος εἰς μέρος ἐνθα δὲν εὐρίσκεις ποῦ νὰ κλίνῃς τὴν καταζαλισμένην, κεφαλὴν σου... εἶτα, νὰ εὐρεθῇς ἐν μέσῳ μαινομένου πλήθους, μὲ βλέμματα ἄγρια, μὲ φωνὰς βραχνῶδεις, μὲ ῥοπαλα, πολυκροτά, πιστόλια, μαχαίρας, *καρμαγίνες* καὶ δὲν γυρίζω τί ἄλλο... κα- τὸπιν ὅλης αὐτῆς τῆς συμφορᾶς, καὶ ἀφοῦ ἐπὶ πλέον παρευρέθῃς εἰς συγκρούσεις, *σπα- σίματα* κεφαλῶν, ἐκβολὰς ἐντέρων, ἀνευ λό- γου, καθ' ὅσον ἕκαστος τῶν ὑποψηφίων ἀρ- χόντων— τῶν μόνων αἰτίων καθ' ἐμὲ— ἠ- δύναντο νὰ πείσῃ πάντα θιασώτην του, ὅτι δὲν εἶνε ἀνάγκη σφαγῆς πρὸς ἐκδήλωσιν τοῦ φρονήματός του ἢ ἐπικράτησιν τῶν ἰδεῶν του ἐφ' ὢλων, ἀλλ' ἀρκεῖ ὁ λόγος, ἢ πειθῶ καὶ ἢ τοιαύτη διεύθυνσις τῆς ψήφου του ἐντὸς τῆς κάλπης, ἢ μᾶλλον ἠδύναντο οἱ πέντε ἢ ἑξὺ ἐουσυνειδητοὶ οἰκοκυρτοὶ—καὶ θὰ ὑπάρχωσι, φρονῶ, ἐπὶ τέλους τοιοῦτοι ἐν ἐ- κάστῃ πόλει—νὰ πείσωσι τοὺς ἀγαθοὺς πο- λίτας, δεικνύοντες τὴν ἀθλιότητα τοῦ τό- που καὶ δυσπραγίαν αὐτῶν, ἠδύναντο λέγω

οἱ ὄλγοι αὐτοὶ φρόνιμοι νὰ τοὺς πείσωσιν ὅτι οἱ ἀρχόντες των δὲν εἶνε ἀξιοὶ τοσοῦτων θυσιῶν κατόπιν λοιπὸν ὅλης αὐτῆς τῆς συμ- φορᾶς, νὰ κλεισθῆς ἐντὸς στενῆς, χαμηλῆς ἐκκλησίας ὀλοκλήρον καυστικωτάτην θεοι- γνὴν ἡμέραν, λουόμενος ἐν ἰδρωτί, ἀναπνέων τὸν μερολοσμένον ἀέρα ἐκ τοῦ σιγᾶρου καὶ τῶν ἀποχρέμψεν ὢλων τῶν ψηφοφόρων οἰ- νολήπτων, ἐκκαφούμενος καὶ φρικῶν ἐκ τῶν ἀνοσιωτέρων ὕβρεων καὶ βλασφημιῶν ἐν τόπῳ οὕτῳ ἱερῷ, ἐκλαρυγγιζόμενος πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς τάξεως καὶ ἀπονομῆν τοῦ δικαίου εἰς κεφαλὰς αἰτινας ἐν μόνον γνω- ρίζουσι, πῶς νὰ ὑπερισχύσῃ τὸ κόμμα, κα- τατρυχόμενος ὑπὸ πείνης, δίψης καὶ στενο- χωρίας, καὶ τέλος κινδυνεύων μετὰ τὴν δια- λογὴν, ὅτε ἀπέρχεσαι τῆς κολάσεως αὐτῆς, νὰ δεχθῆς *καμμιά γερὴ μαχαίρι* ἢ *πιστολιά*, διότι τάχα συνετέλεσας καὶ σὺ εἰς τὴν ἐπι- τυχίαν τοῦ κ. κ. Ντίνου!...

Αἱ φωναί, οἱ πυροβολισμοί, τὰ «Ζήτω», οἱ κρότοι, οἱ πυραυλοὶ, τὰ κακὸν ἔγχω- ρια ὄργανα, αἱ ἥμισα φιλόφρονες ἐνοχλή- σεις πρὸς τοὺς ἀντιπάλους τοῦ ἐξέλλου νι- κηφόρου λαοῦ, ὅστις οὐδὲν σέβεται ἐν τῇ ἐξάψει τῆς χαρᾶς του, δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν οὐδὲ πρὸς στιγμήν νὰ ἡσυχάσῃ καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς ἐκλογῆς. Ὅ,τι ὅμως δὲν ἠ- δυνάμην νὰ ἐννοήσω ἀπ' ὄλον αὐτὸ τὸ *φρέ- νισμα* τοῦ ἀκκατοῦ αὐτοῦ μεγαθηρίου, ὅπερ *λαὸς* καλεῖται, τοῦ ἐτοίμου ν' ἀποθεώσῃ ἐκείνον ὃν χθὲς καθύβριεν, ὃ,τι λέγω μοὶ ἦτο ἀνεξήγητον, ἦτο τριστήχον τι ἐξ ἐκεί- νων ἄτινα συνήθως εἰς παρομοίας περιστά- σεις πλάσσει ἢ ἐξημμένη φαντασία τοῦ φα- νατικού κυριάρχου λαοῦ, τὸ ἐξῆς, ὅπερ ἐν χορῷ ἐφαλλον ἐπάντες ρυθμικῶς:

Τὴν ἔπαθες Γεωργάκη!
Σοῦ πήρανε τὴν ἐκλογή,
Σοῦ πήρανε καὶ τὴ νύφη!

Περὶ τὴν δειλὴν τῆς ἐπομένης τῶν ἐκλο- γῶν κατῆλθον εἰς τὴν ἀγορὰν· ἐκεῖ συνήν- τησα δικηγόρον τινά, ὃν εἶχον γνωρίσει ἀπὸ τῆς ἀριζέως μου εἰς τὴν πόλιν Ν., καὶ τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ ἐξηγήσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἔσματος καὶ ποῖαν σχέσιν εἶχεν ἡ νύμφη μὲ τὰς ἐκλογάς. Ἐβέλασε.

— Τὸ τραγοῦδι αὐτὸ εἶνε γιὰ τὸν κα- πτᾶν-Γεώργη, φίλε μου, μοὶ λέγει.

— Τί ἐστὶ καπτᾶν-Γεώργης;

— Πᾶμε νὰ τὸν δῆς πρῶτα κι' ὕστερα σοῦ λέω.

Καὶ μὲ ὠδήγησεν εἰς τι καφενεῖον, ἐκεῖ, ἐν μέσῳ πολυαριθμοῦ ὁμίλου, μοὶ εἶδειε τὸν ἥρωα τοῦ ἔσματος καὶ μοὶ διηγῆθη τὰ κατ' αὐτόν. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προθῶ εἰς τὴν ἀφή- γησιν τοῦ ἀστέιου αὐτοῦ ἐπισοδίου, ὅπερ ἐφαιδρυνεν ὀλίγον τὴν ὄχι τόσον εὐχάριστον διαμονήν μου ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἄς μοὶ ἐπιτρέψωσιν οἱ εὐμενεῖς ἀναγνώσται τῆς φί- λης «Ἐβδομάδος» νὰ τοῖς παρουσιάσω τὸν φοβερόν αὐτὸν *καπετᾶριον* ὡς τὸν ἀντελή- φθην καὶ ὡς μοὶ τὸν εὐσύστησεν ὁ φίλος δι- κηγόρος.

Ὁ καπτᾶν-Γεώργης εἶνε μετρίου ἀνα- στήματος, παχὺς, πολὺ παχὺς, μὲ μικρὰν κεφαλὴν, μικροὺς ὀφθαλμοὺς ἀλαμπείς, μι-

κρὰν ρίνα, μικρὸν στόμα, μικρὰν σαγόνα, μικρὸν μύστακα φαῖόν, ἐστριμμένον εἰς τ' ἄ- κρον, μικρὰς καὶ ὀλίγας τρίχας μελαίνας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μικρὰς ἀλλὰ παχυτάτας χεί- ρας, ὧν οἱ δάκτυλοι ὀμοιάζουν ἀλάντας, μικροὺς πόδας, ὅλα τέλος τόσον μικρὰ καὶ ἀντιθετὰ πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ σώματός του, ὥστε ὀμοιάζει πρὸς ὄρθιαν χελώνην, ἔχου- σαν ἐκτὸς τοῦ ὀστράκου τῆς τοῦς πόδας καὶ τὴν κεφαλὴν. Εἶνε ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν, ξυρίζεται καθημερινῶς καὶ περιπατεῖ ἀνευ βακτηρίας πάντοτε, σείων τὰς χεῖράς του καὶ κινούμενος ὅλος, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι νεά- ζει ἐτι. Ὁ καπτᾶν-Γεώργης εἶδε πολλῶν ἀνθρώπων ἄστεα, ἀλλὰ νόον οὐκ ἔγνω. Πλοίαρχος ἰδίου πλοίου ἐπὶ τριακονταετιᾶν διηγῆται πράγματα κινουντὰ τὸν γέλωτα ἄμα καὶ τὸν οἶκτον. Κοῦφος, ματαιόδοξος, ἐγωιστῆς καὶ ἐντελῶς ἀγράμματος παρου- σιάζει ἑαυτὸν ὡς παντογνώστην. Ἀναμι- γνύεται εἰς πᾶσαν ὁμίλιαν ἢ συζήτησιν ἐκ- φέρων τὰς βλακωδιστέρας καὶ γελωδιεστέ- ρας γνώμας, καὶ λύει οἰονδήποτε ζήτημα λέγων *ὅ,τι τοῦ κατέβη*. Εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῆς διασκεδάσεως τῶν συμπολιτῶν του, οἴ- τινες, ὅπου τὸν ἰδῶσι, τὸν περικυκλοῦσι, προσποιούμενοι ὅτι συζητοῦσιν, ἵνα διασκε- δάσωσιν ἀκούοντες τὰ τερατολογήματα του. Πολλάκις λέγει ἀστεϊότατα πράγματα καί- τοι ἐμποιοῦντα ἀλγεινὴν ἐντύπωσιν διὰ τὴν διανοητικὴν κατὰστασίν του. Ἀπίστευτα ὅσα διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ καὶ ὅμως ὅλα εἶνε ἀληθῆ. Ἀποδείξει δύο τινὰ ὧν ἐγενό- μην αὐτῆκοος μάρτυς, ἀρκετὰ ὅπως πείσωσι πάντας.

Δὲν ἐπιθέμην εἰς ὅσα μοὶ ἔλεγεν ὁ φίλος μου. Αὐτὸς δὲν χάνει καιρὸν, πλησιάζει μετ' ἐμοῦ πρὸς τὸν καπτᾶν-Γεώργη, στρέφει τὴν κεφαλὴν πρὸς τινά εἰκόνα κρεμασμένην ἐπὶ τοῦ τοίχου— λιθογραφικὸν ἀντίγραφον τῆς περιφήμου εἰκόνης τοῦ *Quido Reni*—καὶ παριστάσαν τὴν Κλεοπάτραν τῆς Αἰγύπτου καθ' ἣν στιγμήν δάκνει αὐτὴν ὁ ὄφις, καὶ φέρει τὴν ὁμίλιαν εἰς τὸ τραγικὸν τέλος τῆς ἀγερῶου βασιλίδος.

— Τὴν γνώρισα, διακόπτει ἀποτόμως διὰ τῆς βαρυχῆ φωνῆς του ὁ καπτᾶν-Γεώρ- γης, τὴν γνώρισα τὴν καυμένη!... Μωρ' τί ὠμορφία ἦταν ἐκείνη! Ἡμῶνα στὴν Πόλι, περνοῦσα ἀπὸ τῆς φυλακῆς καὶ τὴν εἶδα μέσα ἀπὸ τὰ σιδερά του παραθυριοῦ νὰ βαστάῃ τὸ φεῖδι... Ἀπαράλλακτη!...

Μάτην προσπαθῶ νὰ κρατήσω τὸν γέ- λωτα. Μετ' ὀλίγον ὁ αὐτὸς φίλος μου φέρει ὑπὸ συζήτησιν δῆθεν τὸ ἐπάνωμον τοῦ Γά- λου Ἀκαδημαϊκοῦ Κοππέ, ἰσχυριζόμενος, ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶνε ἢ Ἐλληνικῆς καταγω- γῆς· ἄλλοι τινὲς τῆς ὁμηγύρεως ἰσχυρίζον- ται τὸ ἐναντίον.

— Βέβαια! ἀναφωνεῖ ὁ ἥρωας μας! ἴδι- κός μας κι' αὐτός, δὲ λέμε ἐμεῖς κουπαστὴ τοῦ καραβιοῦ... κουπαστὴ λοιπόν, κουπά τὸ ποτήρι, Κοπέ!...

Αὐτὸς ὁ καπτᾶν-Γεώργης.

Ἐπιστρέφας εἰς τὴν πατριδὰ του, ἐκό- μισεν ἀμύθητα πλοῦτη, ὡς ἐπίστεινον οἱ ἀ- γαθοὶ συμπατριῶταί του. Δὲν τῷ ἀπέμεινον

λοιπὸν ἢ διὸ τινὰ· πρῶτον νὰ νυμφευθῇ καὶ δευτέρον νὰ γείνη ἀρχὼν τοῦ τόπου, ἀρ- χῶν τὴν δημοκρατίαν ἀπὸ τὸν κ. Ντίνον. Πρὸς τοῦτο εὐθὺς ὡς ἐνεκατεστάθη εἰς τὴν πατριδὰ του ἤρξατο ἐπιδεικνυόμενος ὡς γαμ- βρός καὶ προσπαθῶν νὰ σχηματίσῃ κόμμα διὰ τῆς σπατάλης τοῦ πλοῦτος του εἰς *κουμπάρια*, *κεράσματα* καὶ δῶματα. Ἄνευ ἐλπίδος ἐπιστροφῆς... διότι οὕτω τὸν ἐπει- σαν ὅτι θὰ τὸ κατορθώσῃ συγγενεῖς τε καὶ φίλοι, οἵτινες ἀμέσως προσεκολλήθησαν ὡς βδέλλαι ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐξέμυζων... Δύ- ναται ὅμως, φρονῶ, νὰ λεχθῇ ἐναυθῶ, ὡς ἐν παρόδῳ, ὅτι δὲν ἔχουσι καὶ τόσον ἄδελον οἱ περὶ τὸν καπτᾶν-Γεώργη αὐτοὶ καθ' ὅσον δυστυχῶς ταῦτα ἀπέμειναν πλέον τὰ μόνα μετὰ καὶ προσόντα πρὸς σχηματισμὸν πολι- τικῆς ἐπιτροπῆς. Ὁλιγοὺς μῆνας πρὸ τῆς ἐκλογῆς ὁ ἐπιτυχῶν δῆμοχος κ. Ντίνος, ὅστις διεύθυνει τὴν πόλιν Ν. ἀπὸ δωδεκαε- τίας καὶ ὅστις ἐξῆλθε καὶ πάλιν τότε τοὺς ψήφους τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἀτυχεῖν φωνασκῶν ὅτι *ἀγγὺρ μόνον αἱ θηρα γιὰ τὸ καλὸ τοῦ τόπου, εἰς δὲ ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς δυνάμεις του* (!) τῷ ἐπιβλήε καὶ πάλιν τὴν ὑποψηφιότητα, ὁ κ. Ντίνος αὐτὸς ἐκινδύ- νευε πρὸ μηνῶν ν' ἀπολέσῃ τοὺς ἰσχυροτέ- ρους ὑποστηρικτὰς του καὶ ἐπομένως τὴν ἐκλογὴν, διότι ἐκτὸς τῶν συνήθων ἀντιπά- λων του, οὗς δὲν ἐφοβήθη ποτέ, εἶχε κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐκλογὴν καὶ τὸν καπτᾶν- Γεώργη. τὴν φοβερόν καπτᾶν-Γεώργη, μὲ τῆς *παμπυδέλες* του μὲ τὰ *λεργά* του, μὲ τοὺς *κουμπάρους* του. Ὁ κ. Ντίνος ὅμως εἶνε ἐξυπνος ἀνθρωπος, ἐπομένως ἐγνώριζεν ὅτι ἐν τῇ πολιτικῇ ἐπιτρέπονται τὰ πάντα. Καὶ λοιπὸν δὲν χάνει καιρὸν· ἀποφασίζει ἐν συμβουλίῳ μετὰ τῶν φίλων του, νὰ ἐκμε- ταλλευθῇ τὴν ἐτέραν τῶν ἀδυναμιῶν τοῦ καπτᾶν-Γεώργη δια τῆς θυγατρὸς του. Ἡ δημοκρατία εἶνε *γλυκεῖα*, ἔπειτα τὰ τοιαῦτα δι' ἀνθρώπων εἰς τὸν κ. Ντίνον δὲν ἔχουσι καὶ τόση σπουδαιότητα. Ἡ κόρη του, ἀ- ζιζερκτος νεάνις, σπουδάζασα μάλιστα καὶ ἐν τῷ Ἀρσακίῳ, ὡς ὑπότροφος τοῦ δήμου ἐτι πλέον ἐγγίχουσα ὀλίγον καὶ τὸ κλειδο- κύμβαλον, ψάλλουσα ἀκόμη καὶ τὰ *Gal- λικά*, διατρέχουσα μόλις τὸν δεκάτον ὄγδον τῆς ἡλικίας της... ἢ Νινῆ λοιπὸν Ντίνου ἀπεφασίσθη νὰ διδύλωθαι δῆθεν τὸν μετὰ τῶνος δικαστοῦ ἀρραβωνᾶ της, καίτοι οἱ γά- μοι της θὰ ἐγένοντο μετ' αὐτοῦ εὐθὺς μετὰ τὰς ἐκλογὰς πάντοτε, καὶ νὰ προσφερῆ ὡς νύμφη εἰς τὸν *καλῆτερο γαμβρὸ τοῦ τόπου καπτᾶν-Γεώργη*, ὑπὸ τὸν ρητὸν ὄρον νὰ πα- ραιτηθῇ οὗτος τῆς ὑποψηφιότητός του ὡς δημάρχου! Ὁ καπτᾶν-Γεώργη *σιεῖται* *λυ- γίται*, ξυρίζεται, καυτρεῖ τὸν μύστακα, ἐνδύεται τὴν λαμπροτέραν στολὴν του, ἐκ- βάλλει τοῦ ἠθαυροφυλακίου του παλαιον δακτύλιον μὲ καμμέριστον ἀδάμαντα καὶ σπυδεῖ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ντίνου, ἀκο- λουθούμενος ὑπὸ τῶν φίλων του. Ὁ κ. Ντί- νος τὸν ὑποδέχεται φιλοστόργως πρὸ τῆς θύρας· ὁ καπτᾶν-Γεώργης τὸν ἐναγκαλιζε- ται θερμῶς, εἶτα ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τῆς νύμφης του, θέτει τὸν δακτύλιον εἰς τὸν δακτυλῆ τῆς, ἀναφωνεῖ τρίς «Ζήτω τοῦ πεθεροῦ μου!» καὶ ὀδηγεῖ τὴν μελλόνυμφον

ἐν τῇ ἐνθούσῃ ἐνθα κραυγάζει πρὸς αὐτὴν πλήρως ἔρωτος καὶ πάθους:

— Ἀχ! εἰσησιπέντε χρόνια εἶνε τώρα ποῦ μὲ παιδεύει ὁ ἔρωτός σου, πουλὰκι μου.

Συμπόσια, χοροί, εὐθυμιαί, διασκεδάσεις σπατάλη χρημάτων, ἐκδρομαί, διαδηλώσεις *γαλασμιῶν κόσμου*, διατυμπανίζουσιν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς πόλεως τὸ χαρμόσυνον γεγο- νός. Ὁ καπτᾶν-Γεώργης εἶνε τρελλῆς ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Ἐνοικίζει τὴν μεγαλιτέ- ραν οἰκίαν τῆς πόλεως, διακοσμεῖ αὐτήν, πα- ραγγέλλει ἐπιπλα εἰς τὰς Ἀθήνας, καταγι- νεται εἰς τὴν εὐρεσιν *κουμπάρου*, ἀνταξίου τῆς ἐπισκοπότητός του, σκέπτεται νὰ προσ- κλήσῃ τὸν Πικριάρχη Κωνσταντινουπό- λεως, ὅπως εὐλόγησῃ τὸν γάμον του, σπυδέ- δει, τοῖς εἰς... ἢ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς φθάσει... ὁ κ. Ντίνος ἀνακηρύσσεται *δημάρχος*, ὁ κα- πετῶν Γεώργης καθίσταται ἐξκλλος, πλῆθ, μεθῆ, χορεύει μετὰ τῆς Νινῆς του, ἔδει, κραυγάζει, μαινεται... Τὴν ἐπαύριον, μόλις ὁ ἥλιος ἐρριψε τὰς πρώτας ἀκτίνας του, λαμ- βάνει προσκλητήριον, δι' οὗ παρακαλεῖτο νὰ τιμῆσῃ τοὺς γάμους τῆς δεσποινίδος Νινῆς Ντίνου μετὰ τοῦ κ. Ἀγγέλου δικαστοῦ... Δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ τοὺς ὀρθαλομῶς του, ἐξάκτεται, ὀργίζεται, βλασφημεῖ, καταρᾶ- ται, ὀρκίζεται ἐκδίκησιν καθ' ὄλον τῶν συμ- πολιτῶν του, καθ' ὅλην τῆς Ἑλλάδος... καὶ τὸ πρῶτον πᾶν προσέγει εἰς τὸ ψαλλό- μενον ἀπὸ τῆς διαλογῆς τῶν ψήφων ἄσμα! Κεῖ σπυδεῖ, πνευστιῶν, καταπόρφυρος, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πεθεροῦ του, πλῆν, φεῖ! δῶ- κρουα πλημμυροῦσι τοὺς ὀρθαλομῶς του.

Ἀστυνομικὸς τις κλητῆρ βιαίως τῷ κλείει τὴν θύραν, κραυγάζων ἐν μέσῳ γέλωτος:

— Ὁ κύριος δημάρχος δὲν δύναται νὰ σὰς δεχθῇ.

Δ.ἀ.π.

ΚΩΣΤΗΣ Ο ΤΣΕΛΕΠΗΣ
(Κυριακὴ διήγησις)

Ἦμῶν τινὰ τοῦ χειμῶνος ἐν Ἀθήναις πολλοὶ Κύ- πριοι συντηροῦν ἐπὶ τὸ αὐτὸ παρακαλέταμεν τὸν ἐν τῷ μέτῳ ἡμῶν ὠθημένον νεβάνιον γέροντα Κωστήν τὸν Τσε εἶπν νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὴν ἴστον αὐτοῦ, ἥτις ὡς ἐρωτήσαμε ἢν λίαν ἐνδιαφέρουσα τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐξέβη. ὅτι ἡμεῖς καλὴν νὰ γράψω, διότι πλῆ- ρες ἱστορικὸν ἐνδιαφέροντος ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς εὐχάριστο, καὶ διασκετικὸν ἀνγνωσμα. Τισθεὶς διηγῆσαι, διέβη, ὡς ἡμῶν τινὰ εἶπν, ὅτι ἀνευ ὑπὲρ τῆς θνητῆς, πολυγενεῖας οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐπο- γῆς ἐκείνης, φωνη ἀτιζοῦσι τὰς παρούσας γενεάς, εἰς ἃ ἔλαγεν ὁ μέγας ἄλλος ν' ἀπειτανώσωνται τὸ εὐγε- νὲ ἔργον, οὗ οἱ πατέρες ἡμῶν μόνον τὸν θεμελιον ἔθε- σαν λίθον.

Ἦτο χειμῶν, παγερὰ τοῦ Ἰανουαρίου νύξ χιονώδης δὲ βροχὴ ἐπιτεν ἐπὶ τὴν Λευκωσίαν. Ὁ πατῆρ μου, πενηκοντοῦτης τὴν ἡλικίαν, ἐκάθητο ὀκλαδὸν ἐπὶ τοῦ δι- βαντιοῦ, καπνίζων ἠδονικῶς τὴν μακρὰν κα- πνοσυριγγῆ του, ἐνῶ ἡ μήτηρ μου πλησίον καθήμενὴ παρεσκεύαζε τὸ νῆμα. δι' οὗ ἐ- πρόκειτο νὰ ὑφάνῃ ἐν τῇ βουβῇ τὰ ἀναγ- καῖα εἰς τὴν οἰκογενεῖαν ὑφάσματα διὰ τὸ ἐπερχόμενον θέρος. Εγὼ ἀποκοιμήθην εἰς τὴν γωνίαν τοῦ διβαντιοῦ κρατῶν ἀνὰ χεῖ- ρας μόνον ἀναγνωσματάριον ἢ δὲ μικρὰ

δεκατετράστις ἀδελφῆ μου ἐκοιμάτο ἠδονι- κῶς ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητροῦς της, ἥτις ἀπὸ καιροῦ εἶνε κενρὸν, διακόπτουσα τὴν ἐρ- γασίαν της, εἶδιε τρυφερόν φίλημα εἰς τὴν μονάκριβην καὶ ὠραίαν τὴν κόρην.

Οὕτω διηροχόμεθα ὅλας τὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος, κοιμώμενοι ὀλίγον μετὰ τὸ δει- πνον· οὐδεὶς σχεδὸν χριστιανὸς ἐξῆρχετο τῆς οἰκίας του μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, σπανιώτατα δὲ γείτων τις ἤρχετο πρὸς ἐ- σπερινὴν συναναστροφὴν· ἐξαιρετικῶς κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ὁ πατῆρ μου ἐκάθητο εἰ- σέτι, καίτοι ἡ ὠρα ἦτο προκεχωρημένη, ἐφαίνετο δὲ βεβουθισμένος εἰς σκέψεις σοβα- ράς. — Μὰ τί ἔχεις, Γεωργάκη; τῷ εἶπεν ἡ μήτηρ μου, διακόπτουσα τὴν σιγὴν· ἀπόψε φθίνεσαι πολλὰ λυπημένος. — Τίποτε δὲν ἔχω, γυναῖκα. — Μήπως μᾶλλον με κα- νένα, δυσαρρεστήθηκας μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκο- πο, ἢ...; — Ὅχι σοῦ λέγω· τίποτε! ἀρνήσε με. Ἀλλ' ἡ μήτηρ μου ἐπέμενε· καὶ ὁ πατῆρ μου δὲν ἠδυνήθη νὰ κρυφῇ τὸ αἰ- τιον τῶν τόσον διαλογισμῶν του. — Κακὴ τύχη μᾶς περιμένει, γυναῖκα, κατὶ κακὸ θῆ μᾶς γείνη. — Χθὲς τὴν νύκτα ἡ κουκου- θάγια ἦτο πᾶνω ἰστὸ δάμα καὶ τὴν ἔδιω- χνα καὶ δὲν ἐφευγεν, εἶπεν ἡ μήτηρ μου σταυροκοπηθεῖσα· Παναγία τοῦ Κύκου μου! φύλαέ μας. — Σίρεις, γυναῖκα, ὅτι ἴστον Μωρῆζ, ἴστη Ρούμελην, ἴστα νησιὰ καὶ σ' ἄλλα μέρη, πῦνε σκλαβία σάν καὶ ἴδω, κ' ἔχει καὶ καὶ Τούρκους, πολλοὶ ρα- γιάδες ἔγεναν ἑλευθεροὶ πᾶνω ἰστά βουνα με τὰ τουφεκία τους καὶ πολλοὶ ἄρχοντες καὶ μεγάλοι ἄνθρωποι ἀπερῆσαν νὰ κά- μουν ἐπανάστασι καὶ νὰ διώξουν τοὺς Τούρ- κους ἀπὸ τὴν Χριστιανωσίαν; Τοῦτοι γιὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν ἕκαμαν μίαν ἑταιρίαν, *μετζιλίαι* νὰ τὸ ποῦμεν, καὶ γυρίζουν σὲ διάφορα μέρη γιὰ νὰ κάμουν ὄλους τοὺς χριστιανούς νὰ σηκωθοῦν ἰστά ἄρματα νὰ κάμουν πόλεμον με τοὺς Τούρκους καὶ νὰ τοὺς διώξουν. Διὸ ἀπὸ τοῦτου, τοὺς ἀν- θρώπους ἤλθαν καὶ ἴστη Χώρα χθὲς τὴν νύκτα καὶ κόνεψαν ἴστην Ἀρχιεπισκοπῇ. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, σάν ἄκουσε τὸν σκοπὸν τους, πολὺ φοβήθηκε καὶ τοὺς ἔστειλε νὰ μείνουν εἰς τὸ σχολεῖο καὶ κἄλεσε ἰστὸ Συνοδικὸν μερικὸς φίλους του καὶ μᾶς εἶπεν ἐμπιστευ- τικὰ τὰ πράγματα. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι μᾶς εἶπαν, πῶς ἤλθαν νὰ κάμουν ἐπανάστασι καὶ ἴστην Κύπρον· ἐμεῖς ὅμως τοὺς εἶπα- μεν, πῶς εἶνε ἀδύνατον τέτοιο πρᾶγμα, ὅτι ἄδικα θὰ σκοτωθοῦν κἄμποσο Χριστιανοὶ χωρὶς καμμιά ὠφέλεια, γιὰτὶ ὁ τόπος μας εἶνε μακριὰ ἀπὸ τὸν δίκον τους καὶ δὲν θὰ ἴμποροῦσαν νὰ μᾶς βοηθήσουν, ὅτι οἱ Τούρ- κοὶ εἶνε πολὺ ἀσέβη καὶ ἴμποροῦσε σὲ μιά στιγμή νὰ μᾶς σφαχθῶν ὄλους. Ὁ ἀρχιεπί- σκοπος ἔβγαλε καὶ τοὺς ἔδωκε 5,000 γρό- σια, ἐγὼ 1000 καὶ ἄλλοι ἄλλα· αὐριοθ θὰ φύγουν, μὰ εἶνε φοβος, μήπως τοὺς πιάσουν καὶ τότε χαθῆκαμεν ὄλοι.

1 Ὁ Κύκκος εἶνε ἡ πλεισιπτοῦσα καὶ μεγαλύτερα τῆς νῆσου Μονῆ· ἢ δὲ ἐν αὐτῇ εἰκὼν τῆς Παναγίας, ἥτις ἱστορεῖται, ὅτι εἶνε μία τῶν πρώων ὑπὸ τοῦ Ἀπο- στόλου Λουκᾶ γραφείων, τυγχάνει μεγάλων τιμῶν παρὰ τῶν κατοίκων, καὶ ὁ ἐν ὀνόματι αὐτῆς δίδόμε- νος ἔρκος εἶνε ἱερῶτατος.

4 Ἐφαντήριον (ἐκ τοῦ ὕραϊνω).

Αυτά διηγήθη κατηφής ο πατήρ μου εις την εντρομιον μητέρα μου και τον διάλογον τούτου ηκουσα και εγώ, εξυμνήσας κατ' ἐκείνην την στιγμήν αν και δεν ενόησα καλώς τα περι επαναστάσεως λεχθέντα, εν τούτοις κατελήφθην υπό άοριστου τινός φόβου και συσπειρωθείς περι την μητέρα μου ηρξάμην, ο μικρός ραγιάς, να κλαίω. Την νύκτα δεν ηδυνήθη να κοιμηθώ, διαλογιζόμενος, τί εσήμαινον οι λόγοι εκείνου του πατρός μου, ους εν τούτοις συσχετιζων προς όσα ενίοτε ελεγεν ο διδάσκαλός μου περι 'Ελλήνων, δουλείας και ελευθερίας, ηρχισα να εξηγώ, ευρισκον δε αυτούς πολύ σοβαρούς.

Οι άτυχες ραγιάδες! Εις τοσαύτην εθνικην καταπτώσει ευρίσκετο την εποχην εκείνην η Κύπρος, ώστε αι λέξεις ελευθερία και πατρις ησαν σχεδόν άγνωστοι, ιδίαι δε παρόμοιαι εκείνων, αίτινες έμελετώντο εν τη τότε επαναστατησάση 'Ελλάδι επλήρουσαν ημάς τρόμου και φρίκης.

Την έπαύριον ο πατήρ μου, λίαν πρωί έγερθείς, έμαθεν, ότι οι φιλικοί έταίροι ανεχώρησαν η δε μήτηρ μου μεταβάσασ εις την εκκλησιαν ηναψεν εις την εικόνα της Παναγίας πηχυαίαν λαμπάδα εκτοτε εκοιμάμεθα άλλων ησυχίας άλλ' η ήρμια αυτή, ήτις ενεκρυμμένη της μετ' όλίγων εκραγείσαν θύελλαν, όλίγον μόνον διήρκεσε χρόνον.

Η 15 'Απριλίου του 1821 άντέτειλε μελαγχολική ενόμιζέ τις, ότι ητο χειμών και ουχι άνοιξες μελανά νύφη εκάλυπτον τον όρίζοντα υπέρ τα όρη της Μαχαίρας: η φύσις εκκυθρώπαζε, προβλέπουσα το μέλλον. Αι στενωποί της Λευκωσίας επληρουόντο άσυνήθων στρατιωτών' όλίγοι δε χριστιανοί διήρχοντο τας όδους' όσαι εν τη άγορā ειχον άνοιξες τα καταστήματα των, κλείσαντες αυτά παρευθείς, έπέστρεψαν εις τας οικίας των χάριν μεγαλειτέρας άσφαλείας.

Ο πατήρ μου, όστις ητο Κοιζάμπασης και φίλος του 'Αρχιεπισκόπου εκλήθη υπ' αυτού εν σπουδή εις την αρχιεπισκοπήν: εγώ και η μικρά μου αδελφή ηρξίσαμεν να κλαιώμεν δειλώς, ενφ η μήτηρ μου γονατιστή παρεκάλει τους άγιους μετ' όλίγων ηκούσαμεν σάλπιγγας άνα τας όδους' όπισθεν των δικτυωτών θυριδων ιστάμενος, ηδυνήθη να ιδω τους κάτωθι άτάκτως διερχομένους Τοπζήδες, ότινες εβαινον εκ τινος φρουράς του τείχους προς το σεράϊον. Τι λοιπόν συνέβαινε; μετ' όλίγον εφθασεν ώχρος και ο πατήρ μου, όστις χαμηλή φωνή διηγήθη ημίν τα διατρέχοντα. Η επανάστασις ειχεν ήδη πρό όλίγου εκραγή εις τον Μωρέαν' ο δε Σουλτάνος, υποπιετών τους υπ' αυτόν ραγιάδες, έστειλε και εις την Κύπρον φερμάνιον διατάσσον τον άφοπλισμόν των κατοίκων. Το φερμάνιον τούτο, το όποιον εκόμισεν εις Λευκωσίαν ειδικός άπεσταλμένος, έλθων εκ Κωνσταντινουπόλεως δια της Μικράς 'Ασίας εις τα άπέναντι της Κυρηνείας μικρασιατικά Κυλίνδρια και εκείθεν δια καϊκίου εις Κύπρον,

1 Δημογέρον.
2 Στρατιώταις πυροβοληταί.

επρόκειτο κατ' εκείνην την ήμέραν να άναγνώση δημοσίαι και εν στρατιωτικη παροράξει ο Μουσελίμης της νήσου Κουτσούκ Μεγεμέτ. Περι τα τέλη 'Απριλίου ενηργήθη καθ' όλην την νήσον ο άφοπλισμός των κατοίκων: οι στρατιώται ειπερχόμενοι εις τας οικίας αφήρουν παν όπλον, μετά λύπης δε έστερήθη και εγώ μικρού πιστολίου, το όποιον ο πατήρ μου μοι έφερεν άλλοτε ως δώρον εκ Κωνσταντινουπόλεως, και δι' ου έλόσμου ενίοτε χάριν παιδιάς την μεταξίνην Ζώνην, ήτις εκράτει περι την όσφυν τα κίτρινα άντεριά μου.

Από της ήμέρας εκείνης ουδέεις πλέον εκοιμάτο ήσυχος. Οι Τούρκοι έβλεπον άγρίως τους διατελούντας εν διαρκεί φόβω χριστιανούς, έτοιμοι να επιπέσωσιν άμα τφ πρώτφ συνθήματι κατά της λείας όπως κορίσσει τα άπάνθρωπα ένστικτά των, και ταπεινώσει τους χριστιανούς, ότινες κατά τα τελευταία εκείνα έτη ενεκα του κοινοτικού συστήματος, των άρχιερέων, και των Δραγουμάνων ειχον ύψώσει πως την κεφαλήν.

Ο πατήρ μου προαισθανόμενος οίονει τα συμβησόμενα, έσκαψεν εν τφ κήπφ βαθύν λάκκον και υπό την σκιάν της μεγάλης του κήπου ημών άμυγδαλής έθαψε κατά το μέσονικτιον μιάς των νυκτών εκείνων όλα τα πολύτιμα ημών πράγματα εντός μεγάλου κιβωτίου. Η άτυχής μου μήτηρ προβλέπουσα ίσως το μέλλον, μετά δακρύων άπεχωρίζετο, εξήγουσα της κρύπτης των έμαρίων της, από τους τιμαλφείς αυτής άδιμαντας, τα ρουβίνα, και τους λοιπούς πολυτίμους λίθους, τα άργυρά καπνιστήρια και τας μερρέχας, τα χρυσά ενώτια και βραχιόνια, τας πολυτίμους πόρπας, και τα λοιπά τιμαλφά οικιογενειακά κειμήλια, ένα επί χρυσον δισκον, όν εκληρονόμησεν εκ του πάπου της, δύο ζεύγη πολυτίμων έμβάδων εξ έρυθρού βελούδου κεντημένων υπό δοκίμων της Κωνσταντινουπόλεως τεχνιτών και πεποικιλμένου δια μαργαριτών, δώρα του θεiou της, όστις έφερεν αυτά από την Πόλιν ότε ποτέ έστάλη άπεσταλμένος υπό των χριστιανών προς τον Βεζύρη, μίαν μικράν εικόνα της Παναγίας κεκαλυμμένην δι' άργυρών έλασμάτων, υπέρ τα 100 χρυσά βενετικά νομίσματα και πλήθος άλλων πραγμάτων, άτινα άπετέλουν το πλείστον της ούχι μικράς ημών κινητής περιουσίας και άτινα εφύλαττεν ως προΐκα δια την ήγαπημένην και μόνην της κόρην. 'Ενφ ο πατήρ μου και αι δύο πισταί υπηρέτριαι μας έσκαπτον σιωπηλοί τον λάκκον, η μήτηρ μου, εν προφανεί φόβφ διατελούσα, έπιθύριζε τους εξής μυστηριαδεις λόγους, ότινες, ως ειπεν άργότερον εις έμέ και την αδελφήν μου, εκρησάμενον, όπως άποδιώκωσι τον φόβον, και άπέτελουν το τελείωμα του φόβου, ητοι το εξιλαστήριο.

« Αλλοδώπω, λιγοτήρη, χοιτάρη, ραχοίρη, ρουσιούρ, κουσίν, πρίακι, jod, γάρι μεγρέμ.»

1 Τας άκαταλήπτους ταςτας λέξεις εδρον εν τοις χειρογράφω του Δραγομάνου εν Κωνσταντινουπόλει υπό των Τούρκων θανατωθέντος τφ 1808- εδρον πλην τούτων και τας εξής:

Τελεσίμιν εις κουφής Σεραλίμ, σεραλίμ, γαρράχι, σαράχι, j' άνω, j

Η Κύπρος πάσα διετέλει ήδη εν πανικφ φήμαι άπαισiai διεδιδόντο περι μελουσών σφρχών' μάτην ο άρχιεπισκοπος Κυπριανός διεκήρυξε την προς τον μέγαν κυρίαρχον πίστιν και άφοσίωσιν αυτού τε και του πνευματικού ποιμνίου του' μάτην οι κάτοικοι όλως άφοπισθέντες, διετρέψαν τα φιλεληνικά αυτών αισθήματα, άτινα άλλως ουδόλωσ ηδύνατο ν' άμφισβητηθώσι, χωρούντα δυστυχώς κατά την έποχήν εκείνην μέχρι της άθλιεστέρης δουλοπρεπειας. Θείσι δούλοι, εγένοντο όλίγον κατ' όλίγον οι άτυχεί Κύπριοι και φύσει δούλοι.

Ο Κουτσούκ συν τη προς την 'Υψ. Πύλην άγγελίαι, ότι ο άφοπλισμός έτελέσθη εν ήσυχία υπέβαλεν αυτή εν συνενούσει μετά τινων άρχδων καταλίγον εκ 486 προσώπων, εν εις ο άρχιεπισκοπος, οι τρεις μητροπολίται, οι ηγούμενοι των μονών, και οι προεστώτες και πρόκριτοι πασών των έπαρχιών, ως συνενουομένων μετά των εν 'Ελλάδι επανασατατών. Η κατηγορία αυτή ενισχύθη ως εκ της εις την νήσον άφίξεως του Κυπριου άρχιμανδριτου Θεοφιλάκτου Θησεώς, όστις άποβάς εις Λάρνακα διέδωκεν έπιστολάς και προκηρύξεις επαναστατικές. Τη αίτήσει δε του Κουτσούκ μετ' όλίγον απέδησαν εις την νήσον 4,000 'Αράβων στρατιωτών του 'Αντιλιβάνου, Βεδουίων και άλλων ληστρικών φυλών της Συρίας, είντες διασκορπισθήσαν καθ' όλην την νήσον' η Πύλη συγχρόνως διέταξε τον θάνατον άπάντων των υπό του Κουτσούκ κατηγορηθέντων προσώπων και την δήμευσιν της περιουσίας αυτών. 'Ασμενος εκομίσασθε την άπάντησιν ο ώμός Μουσελίμης και οι περι αυτόν άγάδες, πλουσιόν προσδοκόντες την λείαν προσκαλέσας δε εις Λευκωσίαν τους πρωτεύοντας των 'Οθωμανών της νήσου, άνέγγωσεν ενώπιον αυτών το Σουλτανικόν φερμάνιον, το καταδικάζον τους προγεγραμμένους εις την ισχάτην των ποιώνν. 'Αμέσως δε διεταχθη να κλεισθώσιν αι τρεις πύλαι του τείχους, και εις το άκουσμα τούτο φρίκη κατέλαβε τους κατοίκους της Λευκωσίας και εκείθεν την νήσον σύμπασαν.

Ην ήμέρα Σαββχτον' 9 'Ιουλίου του ηύλογημένου έτους 1821. Ω! ένθυμούμαι και'θα ένθυμούμαι πάντοτε την ήμέραν εκείνην' έντρομοι ηγήθημεν την πρωίαν στίφην άγρίων στρατιωτών με τας μακράς αυτών και άμφιστόμους μαχαίρας περι την άνω, άγία σαραχία, εις παρουθ διγισιάρ.

Τελεσίμιν της θέρηης (πυρρετού). (Αί κάτω λέξεις γράφοται και δένονται εις το πόδι του άσθενοϋς.) Φιραβίν, πιαβίν, σερατί, σερατί, πιτατί, περά, πέτα.

Τελεσίμιν της φοβίας και πανόλης (έπονται αι άνω περι φόβου λέξεις) Την εξήγησιν των μυστηριωδών και άκαταλήπτων τούτων τελεσίμων άπίνω εις τους μάγους και τους γλωσσολόγους! Οδδεμία όμως άρρηθία, δε οι πρώτοι στίχοι εχρησίμευσον προς ίασιν του δήματου της κομφής (έξιδνης) η προς φύλαξιν άπ' αυτης, οι δεύτεροι προς άποδιώξιν του πυρρετού, και οι τρίτοι του φόβου και της πανόλης.

Την εξήγησιν των μυστηριωδών και άκαταλήπτων τούτων τελεσίμων άπίνω εις τους μάγους και τους γλωσσολόγους! Οδδεμία όμως άρρηθία, δε οι πρώτοι στίχοι εχρησίμευσον προς ίασιν του δήματου της κομφής (έξιδνης) η προς φύλαξιν άπ' αυτης, οι δεύτεροι προς άποδιώξιν του πυρρετού, και οι τρίτοι του φόβου και της πανόλης.

όσφυν, περιτρέχοντα τας όδους, έπεδιδό. το εις βικιοπραγίας παντός είδους' ήδη το μουρτάρ άσέρ (άτακτος στρατός) περιέκυκλωσε και την ιδικήν μας οικίαν. Ο πατήρ μου έννόησε. Τετέλειται! άνερώνησεν' ην και ουτος εκ των προγεγραμμένων, ότινες κατεδικάσθησαν εις θάνατον ως επικίνδυνοι εις την 'Οθωμανικήν αυτοκρατορίαν' την ήμέραν δ' εκείνην έμελλε ν' άπαχθη εις την φυλακήν, όπως περιμεινεν την ώραν του θανάτου, αν και ισχύον τις άγάς, φίλος του πατρός μου, ειχεν υποσχεθη εις αυτόν, ότι θα τον έσωζεν' άλλ' έχουσι και οι Τούρκοι πίστιν και φιλιαν; Ης Μωαμεθανός φονεύων ένα Χριστιανόν νομίζει, ότι κάμνει κατά την κοινήν έκφρασιν ψυχλμόν, και εύκολώτερον άποκείθ τον επηγγελμένον παράδεισον, ενθα τον άναμένωσι κατά το Κοράνιον βουνα εκ πιλαφιου και ποταμοι εκ μέλιτος, και τα ώραix ούρί, πλήρη θελήτρων και ήδονών, κεκλιμένα ήμίγυρμα επί εύωπων, εν εις ο άρχιεπισκοπος, οι τρεις μητροπολίται, οι ηγούμενοι των μονών, και οι προεστώτες και πρόκριτοι πασών των έπαρχιών, ως συνενουομένων μετά των εν 'Ελλάδι επανασατατών. Η κατηγορία αυτή ενισχύθη ως εκ της εις την νήσον άφίξεως του Κυπριου άρχιμανδριτου Θεοφιλάκτου Θησεώς, όστις άποβάς εις Λάρνακα διέδωκεν έπιστολάς και προκηρύξεις επαναστατικές. Τη αίτήσει δε του Κουτσούκ μετ' όλίγον απέδησαν εις την νήσον 4,000 'Αράβων στρατιωτών του 'Αντιλιβάνου, Βεδουίων και άλλων ληστρικών φυλών της Συρίας, είντες διασκορπισθήσαν καθ' όλην την νήσον' η Πύλη συγχρόνως διέταξε τον θάνατον άπάντων των υπό του Κουτσούκ κατηγορηθέντων προσώπων και την δήμευσιν της περιουσίας αυτών. 'Ασμενος εκομίσασθε την άπάντησιν ο ώμός Μουσελίμης και οι περι αυτόν άγάδες, πλουσιόν προσδοκόντες την λείαν προσκαλέσας δε εις Λευκωσίαν τους πρωτεύοντας των 'Οθωμανών της νήσου, άνέγγωσεν ενώπιον αυτών το Σουλτανικόν φερμάνιον, το καταδικάζον τους προγεγραμμένους εις την ισχάτην των ποιώνν. 'Αμέσως δε διεταχθη να κλεισθώσιν αι τρεις πύλαι του τείχους, και εις το άκουσμα τούτο φρίκη κατέλαβε τους κατοίκους της Λευκωσίας και εκείθεν την νήσον σύμπασαν.

Ην ήμέρα Σαββχτον' 9 'Ιουλίου του ηύλογημένου έτους 1821. Ω! ένθυμούμαι και'θα ένθυμούμαι πάντοτε την ήμέραν εκείνην' έντρομοι ηγήθημεν την πρωίαν στίφην άγρίων στρατιωτών με τας μακράς αυτών και άμφιστόμους μαχαίρας περι την άνω, άγία σαραχία, εις παρουθ διγισιάρ.

Τελεσίμιν της θέρηης (πυρρετού). (Αί κάτω λέξεις γράφοται και δένονται εις το πόδι του άσθενοϋς.) Φιραβίν, πιαβίν, σερατί, σερατί, πιτατί, περά, πέτα.

Τελεσίμιν της φοβίας και πανόλης (έπονται αι άνω περι φόβου λέξεις) Την εξήγησιν των μυστηριωδών και άκαταλήπτων τούτων τελεσίμων άπίνω εις τους μάγους και τους γλωσσολόγους! Οδδεμία όμως άρρηθία, δε οι πρώτοι στίχοι εχρησίμευσον προς ίασιν του δήματου της κομφής (έξιδνης) η προς φύλαξιν άπ' αυτης, οι δεύτεροι προς άποδιώξιν του πυρρετού, και οι τρίτοι του φόβου και της πανόλης.

Την εξήγησιν των μυστηριωδών και άκαταλήπτων τούτων τελεσίμων άπίνω εις τους μάγους και τους γλωσσολόγους! Οδδεμία όμως άρρηθία, δε οι πρώτοι στίχοι εχρησίμευσον προς ίασιν του δήματου της κομφής (έξιδνης) η προς φύλαξιν άπ' αυτης, οι δεύτεροι προς άποδιώξιν του πυρρετού, και οι τρίτοι του φόβου και της πανόλης.

βουλήν, διότι ο μωαμεθανισμός έμελλε να έορτάση περιφανή πανήγυριν. Τα άντεριά του ήσαν εκ κίτρινου μεταξίνου της Λευκωσίας εφάσματος, η δε ζώνη του έρυθρά, ως του Προφήτου η σημαία, η κεραλή αυτού ην τετυλιγμένη εντός βαθυπρασίνου μεγάλου τουρπά, ου η κρεμαμένη άκρα ην κεντημένη δια χρυσών παρυφών' έφερεν ύποδήματα εκ λεπτού μαρκινου και κινουριγεις έμβάδας, την ζώνην του δ' εκόσμουον ζεύγος μικρών πιστολιών και μάχαιρα, ης η λαβή ην άργυρά, έστιγματισμένη δια μικρών ρουβινίων' άνωθι δε ειχε λεπτήν μηλωτήν δώρον πασσαί τινος της Σταμπούλ.

Ο πατήρ μου ιδών εισερχόμενον τον 'Αλήν, άνεθάρρυνε.—Δεν έχομε καμμία έλπίδα, άγά μου, τφ ειπε; Πολλά πάχισα για σένα, τφ άπεκρίθη εκείνος μειδιών ειρωνικώς, μα δεν ήταν κιωμέι! 'Ενα μοναχά τρόπον έχει να γλυτώσης' να πιστέψης, Χατζή Γεωργάκη, τον Μωαμετέ.—'Η φράσις αυτή έρριφθη ως κεραυνός εις τον οίκόν μας' μόνον η στέγη δεν κατέπεσε.—'Εγώ να γενώ Τούρκος, προδότη 'Αλή, εφάναξεν ο πατήρ μου; καλλίτερα εκατό φορές να σκοτωθώ παρά να άρνηθώ τον Χριστόν μου' κίμει με δτι θέλετε, μα την πίστιν μου δεν την αλλάζω.—'Όπως άγαπας, χατζή μου, άπεκρίθη ο άγάς' έμένα για το καλό σου ειπε έτσι. Η μήτηρ μου εξεγερεθείσα εκ της λιποθυμίας, ησπάσθη δια τούτω, όστις άνήκει εις μόνους τους πιστούς όπαδούς του 'Ισλάμ.

Αλλά ήμπως και η περιουσία του πατρός μου, ην θξ διενέμετο μετά των λοιπών άγαθών, δεν ητο άκετόν δέλεαρ, όπως μη τηρήση τον λόγον, όν έδωκε, νομίζων ότι ο πατήρ μου δεν κατελέγετο μεταξύ των μελώντων να υποστώσι τον θάνατον; Μετ' όλίγον της θύρας ο μοχλός βάρυς κατέπεσε, και οι στρατιώται εισώρμησαν θορυβώδως εις την αυλήν' παγετός κατέλαβεν ημάς. Τρεις στρατιώται σπεύσαντες, συνέλαβον τον πατέρα μου και έδισαν όπισθεν αυτού τας χειρας. Την μητέρα μου, λιποθυμον σχεδόν, κτυπώντες, άπέσπασαν οι στρατιώται εκ της άγκάλης του συζύγου της, ενφ εγώ και η αδελφή μου, ως μικρά στραυθία κινδυνεύοντα, κατεφύγομεν, φρικτώντες και όλολύζοντες, υπό το πλατύ διδάνιον. 'Αλλ' ιδού και τον φίλον μας άγαν εισερχόμενον' ω! τον άτιμον! πως ζωηράς παρίσταται εκάστοτε εις την φαντασίαν μου! αν και παρήλθον τόσα εκτοτε έτη, εν τούτοις δεν δύναμαι να λησμονήσω την στιγμήν εκείνην, καθ' ην ειδον εισερχόμενον τον 'Αλή-άγαν, τον οικιακόν μας φίλον. 'Εγώ και η αδελφή μου νομίζοντες, ότι εύρομεν σωτηρίαν, ιδράμομεν άμέσως προς αυτόν, ζητούντες βοήθειαν' αλλά το βλέμμα αυτού με κατετρόμαξεν. Ο εξηρωμιένος εκ του φανατισμού και των παθών, άτινα διήγειρε παρά τη φυλή του η επανάστασις, 'Αλής δεν ώμοιάζε προς εκείνον, τον όποιον τοσαίς ιδέθημεν εις την οικίαν μας και του όποιο ηναπτα την μακράν καπνοσύριγγα, η έπαιον με τας άκρας του πρασίον αυτού σαρκίου. Το βλέμμα του ητο ήδη άπαισιον' επί δε των χειλέων αυτού διεκρίνετο σατανικόν και άσελγές μειδιάμα, καταπροδίδον την αληθή του 'Αλή-άγά φύσιν, ήτις τόσφ έπιμειλώς άλλοτε εκρύπτετο. Τεσσαρακοντούτης περιπου, ην μετρίου άναστήματος και όλίγων εύσαρκος, έφερε δε κατ' εκείνην την ήμέραν έορτάσιμον περι-

βουλήν, διότι ο μωαμεθανισμός έμελλε να έορτάση περιφανή πανήγυριν. Τα άντεριά του ήσαν εκ κίτρινου μεταξίνου της Λευκωσίας εφάσματος, η δε ζώνη του έρυθρά, ως του Προφήτου η σημαία, η κεραλή αυτού ην τετυλιγμένη εντός βαθυπρασίνου μεγάλου τουρπά, ου η κρεμαμένη άκρα ην κεντημένη δια χρυσών παρυφών' έφερεν ύποδήματα εκ λεπτού μαρκινου και κινουριγεις έμβάδας, την ζώνην του δ' εκόσμουον ζεύγος μικρών πιστολιών και μάχαιρα, ης η λαβή ην άργυρά, έστιγματισμένη δια μικρών ρουβινίων' άνωθι δε ειχε λεπτήν μηλωτήν δώρον πασσαί τινος της Σταμπούλ.

Ο πατήρ μου ιδών εισερχόμενον τον 'Αλήν, άνεθάρρυνε.—Δεν έχομε καμμία έλπίδα, άγά μου, τφ ειπε; Πολλά πάχισα για σένα, τφ άπεκρίθη εκείνος μειδιών ειρωνικώς, μα δεν ήταν κιωμέι! 'Ενα μοναχά τρόπον έχει να γλυτώσης' να πιστέψης, Χατζή Γεωργάκη, τον Μωαμετέ.—'Η φράσις αυτή έρριφθη ως κεραυνός εις τον οίκόν μας' μόνον η στέγη δεν κατέπεσε.—'Εγώ να γενώ Τούρκος, προδότη 'Αλή, εφάναξεν ο πατήρ μου; καλλίτερα εκατό φορές να σκοτωθώ παρά να άρνηθώ τον Χριστόν μου' κίμει με δτι θέλετε, μα την πίστιν μου δεν την αλλάζω.—'Όπως άγαπας, χατζή μου, άπεκρίθη ο άγάς' έμένα για το καλό σου ειπε έτσι. Η μήτηρ μου εξεγερεθείσα εκ της λιποθυμίας, ησπάσθη δια τούτω, όστις άνήκει εις μόνους τους πιστούς όπαδούς του 'Ισλάμ.

1 Περρωμιένον.
2 Βλέπει φροντίζει.

κων, έσκέφθη, ότι ηδυνάμεθα να καταφύγωμεν' ουτω πηδώντες τον χαμηλόν τάχον, όστις έχώριζε τους κήπους των δύο οικιών, εξητήσαμεν άσυλον εις της χήρας τον οίκον, ήτις προθύμως έδέχθη να μάς προφυλάξη παρά τον κίνδυνον, όν και αυτή ουτω διέτρεχεν. 'Εκει διήλθομεν μίαν όλόκληρον έβδομάδα νεκροί σχεδόν και ζώντες. Κεκουρμένοι εκεί έπιμειλώς, περιμένοντες από στιγμής εις στιγμήν ν' ανακαλυφθώμεν, μη γνωρίζοντες, τί συνέβαιεν εν τη πόλει, διήλθομεν μίαν όλόκληρον έβδομάδα μεταξύ ζωής και θανάτου. Δεν ήκούομεν, η άπαισιόν τινα θέρουον, οίμωγας και θρήνους, τους άλαλαγμούς των στρατιωτών, τας φωνάς των ώρουμένων Τούρκων, τους ψαλμούς των χότζηδων, ότινες διηνεκώς από των ύψηλών μιναριδών ύμνον τον Προφήτην δια τας νίκας αυτού!

Γ. ΦΑΓΚΟΥΓΗΕ
ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΟΥΣΙ
(Σημειώσεως πετώνει καλάρφ)

Η
ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

[Το θέατρον μέχρι του 1873.—Το νεωτεριστικόν πνεύμα.—Τα Παριίσιαι.—Τα έλεκτά δράματα, οι επηγγελμαται και οι κακογγοι της άύσεως.—Μεταφραστική καλαισθησία.—Ο 'Οδης ός, είδος λίστας ξενοδοχείου και τα περιεχόμενα αυτού.—Οι αλλικοί της άννας και τα Μακεδονίστικα.—Ο θάνατος του 'Αμλετ, μία οικία εντός θωματίου.—Η δημιουργία χαρακτήρος χαρακτήρες έ Βρογκάφ, δ Ζάκ Σεκάρ και ο Φυσικός.—Τα προγράμματα].

'Αφ' ης εποχής το 'Ιταλικόν μελόδραμα έπαυσε πλέον ν' αντιπροσωπεύηται εν 'Ελλάδι δι' αιδών εύμόλπων και ταλαντούχων, και το κράτος του ήρξατο καταρρέον, το δε νεωστί εισαχθέν Γαλλικόν κωμειδύλλιον, εύτόλμως καταπολεμηθέν, άδιάφορον αν δικαίως η άδικως, άπέμεινεν ειδικόν πλέον θέαμα της προνομιούχου άνωτέρας κοινωνίας μας, εκτοτε το ρεύμα της κοινής συμπαθείας—η φράσις ίσως δεν είνε τόσον άτυχής εν ήμέραις εκλογών—ετράπη όριστικώς υπέρ του 'Ελληνικού θεάτρου και η τροπή αυτή, όλίγον ίσως άπροσδόκητος εν εποχή φανατικής ξενομανίας, επέφερε γενικην άνάστασιν εις το θέατρον ημών εν γένει.

Μέχρι της εποχής εκείνης 'Ελληνικός θιασος, κυρίως ειπείν, δεν ύπήρχεν, θεατρικαι περιοδοι χειμεριναί η θεριναι δεν ήσαν γνωσταί, παραστάσεις δε έδιδοντο μόνον εν βασιλικαίς ή εθνικαίς έορταίς υπό της άμαζούσης τότε δραματικής σχολής. Από της 'Ελληνικής σκηνής έδιδάσκοντο άρχατα δράματα η νεώτερα έργα του Ζαμπελιου, του Σούτσου, του Βερναρδάκη, του Ραγκαβή η ξένα άριστουργήματα εις τα ήμέτερα είδη μετενεχθέντα ως ο 'Αραθόπουλος και ο 'Αρροτοχωριάτης του Μολιέρου υπό του Σούτσα και ο 'Εξηταβελώνης υπό Οικονόμου του εξ Οικονόμου.

Είς τοιαύτην κατάστασιν εὐρίσκειτο τό τε ξένον καὶ τὸ ἡμέτερον θέατρον ὅτε, ὡς εἴπομεν ἤδη, πνεῦμα νεωτερισμοῦ ἐπέπνευσεν ἐπ' αὐτοῦ. Το Ἰταλικὸν μελόδραμα ἔπαυσε νὰ ὑποστηρίζηται ὡς πρὶν, τὸ ποῖον τῶν Ἰταλικῶν θιάσων ἐχειροτέρευσε καὶ τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν, βαρυνθὲν ν' ἀκούῃ τὴν *Traviata*, διὰ τετρακοσιοστὴν ἰσως φοράν, ἐνῶ αὐτὸς ὁ συνθέτης τῆς ἔγραψε μετ' αὐτὴν εἰσοὶ μελοδράματα, ἀφῆκε, κενὰ τὰ Ἰταλικά θέατρα τῶν ὁποίων οἱ θιάσοι ἤρχισαν νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὰς πατρίδας τῶν δι' ἐξόδων τοῦ Ἰταλικοῦ προξενείου. Καὶ ἐνῶ τοιαύτη ἀνεπιτύχουσα φανερά κατὰ τοῦ Ἰταλικοῦ μελοδράματος δυσμένεια, δῶν ἡ τρεῖς Ἑλληνικοὶ θιάσοι, πρώτην φοράν συστηματικῶς ἰδρυθέντες, ἐγένοντο ἐνθουσιωδῶς δεκτοὶ εἰς τὸ χειμερινὸν θέατρον; καὶ ἡ ἐπομένη θερινὴν περίοδον ἐπέστρεψεν ὑπὸ πλήρῃ ροῇ ἐπιτυχίας. Τότε εἰς τὴ Παριλίσινα θέατρα τῶν *Moussan*, τοῦ *Απόλλωρος*, τῶν *Nymphes*, τοῦ *Ασού* καὶ ἀργότερον τῶν *Ο Λεπιδίων* ἐδιδάχθησαν διὰ πρώτην φοράν πρὸ τούτου πλήθους *Η Αἰμιλία Γαλόνη* ὑπὸ τοῦ κ. Ἀρναύτου, *Ἰωάννης ὁ ἀκροφύλαξ* ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξιάδου, καὶ ὁ *Μιχαὴλ Στραγοκῶφ* ὑπὸ τοῦ κ. Ταβουλάρη.

Ἡδὴ ἐσηματίσθη ὀριστικῶς τὸ δραματολόγιον τῶν Ἑλληνικῶν θιάσων. Οἱ διασκέχοντες πάντες μετὰ ζήλευτος ἐπιμονῆς ἐργασθέντες κατῳρίσθησαν ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ν' ἀποσκορακίσωσιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς σκηνῆς πάντα τὰ Ἑλληνικά ἔργα καὶ τὰ ἐκλεκτότερα τῶν ξένων, ἀντὶ τούτων παρέρχονται ἀφειδῶς εἰς τὸ κοινὸν ὅσα ἡ δραματογραφία τῆς Γαλλίας ρουτίνα παράγει καθ' ἑκάστην ἐκτρώματα. Ἀπὸ τῶν θερινῶν ἐκείνων περιόδων χρονολογεῖται ἡ ἐπὶ τὴν Ἑλληνικὴν σκηνὴν ἐπιδρομὴ ὄλων τῶν ἐπαγγελματιῶν τῆς δόσεως τῶν *Ρακουσολεκτῶν*, τῶν *Κλειθροποιῶν*, τῶν *Ακτοφυλάκων*, τῶν *Γ. Λιούρων*, τῶν *Βαυδοποιῶν*, τῶν *Σομοδοποιῶν* καὶ ὄλου τοῦ ἐσίου τῶν κακούργων ἐκείνων *Περάτων τῆς Σαβάνης*, *Αμύρων τῆς Βεργίας*, *Πατροκτόνων*, *Στραγαλιῶν*, *Κιθάρησιων*, *Ἐμμησιῶν* μέχρι τοῦ ἀρχείου Παρισίου ἀρχικλέπτον *Φυσική* ἐκ τῶν πέντε παραστάσεων τοῦ ὁποίου ὄχι ὀλίγον θὰ ὠφελήθησαν... οἱ ἡμέτεροι λαοπόδται.

Τὰ ξένα ταῦτα ἔργα διδασκόμενα εἰς Παρισίον θέατρα ἀνάλογα πρὸς τὸ ἡμέτερον θέατρον τοῦ *Ασού*, ἐν φ' ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μᾶς φιλοδωρεῖ ὁ κ. Παντελεΐδης τὴν *Γεωβέρτα* ἢ τὸν *Βελισσάριον στρατηγὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, ἐπιβληθέντα εἰς τὸ κοινὸν διὰ τοῦ θεοῦ καὶ τῆς ρεκλάμας ὑπερίσχυσαν καὶ πρὸ αὐτῶν ἐντρομα ἐτρέψθησαν εἰς φυγὴν τὰ δόκιμα δραματικὰ ἔργα τοῦ τε ξένου καὶ τοῦ ἡμετέρου δραματολόγιου.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην δὲν ἔχει τις ἢ νὰ ὑπομείνῃ τὴν καλαισθητικὴν τῶν Ἑλλήνων μεταφραστῶν ἀνδρες διακρινόμενοι εἰς τὰ γράμματα καὶ ἀνάξιτοι τόσοσ φιλολογικῶ *mauvais goût*, θηριώδεις ὅμως εὐάλωτων φιλολογικῶν δοξῶν, ἐπεδοθησαν μετὰ

μανίας εἰς τὴν μετάρρασιν τῶν τερατωδῶν ἀποκημιμάτων τῆς φαντασίας τῶν Δ' Ἑνεοῦ, Δουγκῆ Σεζούρ, μὴ καταδεχόμενοι τοῦλάχιστον νὰ χρησιμοποιήσωσιν εἰς καλῆτερα ἔργα τὸν ζῆλον τῶν Ὀύτω. τὸ πτωχὸν ἡμῶν δραματολόγιον δὲν ἐζητήσαν νὰ πλουτήσωσι τοῦλάχιστον διὰ τῶν ἔργων τοῦ Κοππέ, τοῦ Δελπί, τοῦ Βαρθιέ, τοῦ Δουσί, τοῦ Ροζι, τοῦ δ' Ἀλαρῶν, τοῦ Μολινη, τοῦ Γκολδόνι, τοῦ Βινεδιγ, τοῦ Ἀύττον, καὶ δὲν εὗρον μεταφραστὰς ἢ *Ἐφάντη Ἰαθάβιλλ* τοῦ δ' Ἀλαρῶν, οἱ *Ἰακωβίται* τοῦ Κοππέ, ἢ *Γαβριέλλα* τοῦ Ὠζιέ, ἢ *Μίρτα* τοῦ Δουσί, ὁ *Παύλος Βεγοδέ* τοῦ Ροζι, ὁ *Τελευταῖος Ἐλλαν* τοῦ Γαρότσι, αἱ κωμῆδαι τοῦ Μπακβίλλ καὶ τοῦ Δέλφ-Κροζ, διότι... εἶνε ἔργα λεπτά, ὡς ἐν ἀρεταῖς τῆς αἰστοῦ, διατίθενται καὶ οἱ θεοσχεῖς καὶ οἱ λόγοι ἡμῶν μεταφρασταί.

Καὶ ὄντως ἡ διδασκαλία τῶν ἔργων τῶν ὁποίων μικρὸν κατάλογον παρεθέσαμεν ἄνω δὲν θὰ παρεῖχεν ὀλίγας δυσκολίας εἰς τοὺς ἡμετέρους ἠθοποιούς. Πλὴν τῆς λεπτῆς ὑποκρίσεως τῆς προπυθαιούσης μελέτης πολλῆν, τὰ ἔργα ταῦτα ἀπαιτοῦσι καὶ ἀνάλογον σκηρικὴν διασκευὴν καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ σκηρικὸς διάκοσμος οὐδέποτε ἀπησχόλησε τοὺς Ἑλληνας θεατάρχας. Δι' αὐτοὺς, ὁ κατὰ τοὺς Εὐρωπαϊκούς μέγιστος οὗτος παρέρχων τῆς ἐπιτυχίας εἶνε ἐπουσιαδῆς τι ὄπερ οὐδέποτε προεκκλεῖσε τὴν προσοχὴν τῶν Ὀλίγων πρὸ τῆς παραστάσεως ἔργου τινος, ὁ χρησιμεύων ὡς ἀντιγραφεὺς νεανίας ἠθοποιὸς συντάσσει εἰς ἐν φύλλον χάρτου τὸν *Ὀδηγὸν* καλοῦμένου, εἶδος λίστας ξενοδοχείου, περιλαμβανόμενα ἀνάμειξ ὅτι ἀπαιτεῖται διὰ τὸ δρᾶμα ἀδύα μπερτέδες, μίξ ἀνέμη, ἕνα ποτήρι γρυσό, δύο κινετρα, μία γλάστρα μὲ λουλούδια, μία κιθάρα, ἕνα μαστέλο γιὰ τὸ ἄλογο, ἕνα τομάρι ἀρκούδης, ἕνα θρόνον βασιλικὸν, μία τέντα καὶ ἕνα σαρίκι.

Τὰ περιεχόμενα τῆς λίστας ταύτης ἐξευρίσκονται ὅπως ὅπως, τιθεμένων εἰς κίνησιν πάντων τῶν ἠθοποιῶν. Τοιοῦτοτρόπως ἐν διαστήματι μίξ ὥρας συντελεῖται ἡ σκηρικὴ διασκευὴ... Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰακωβίτης δὲν ἀπαρτίζει πλεῖστον χρόνον. Τα ἐνδύματα πάντα δικροῦνται εἰς ἀρχαῖα «Ἰσπανικά» καὶ «Εὐρωπαϊκά». Ἰσπανικὰ θεωροῦνται πάντα ἀδικαιρτικῶς αἱ στολαὶ τοῦ Μεσαίωνος. Ἀλλὰ καὶ ἡ διαίρεσις αὕτη ἰσχυρὴ μόνον ὡς πρὸς τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα. Διὰ τοὺς δευτερεύοντες *ρόλους* καὶ τοὺς κωμῆδους δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γίνῃ λόγος κἄν.

Ἐνοεῖται ὅτι ὑπὸ τοιούτους ὅρους πολὺ συχνὰ παριστάμεθα κέρτυρες θεαμάτων, ἰκανῶν νὰ φαιδρύνωσι καὶ τὸν ἀγέλαστον Ἑρᾶκλειτον οὕτω πέρην ἢ προσηρῶν ἀκόμη οἱ ἀκόλουθοι κωμῆδου ἐν τῷ *Ανδρὶ* ἐφόρου ἀρχαῖα, οἱ δὲ ἐξοριστοὶ τῆς Σιθηρίας φοροῦν ἐν τῷ *Στραγοκῶφ* ἀπλὴν παρὰ νῦν ὑποκαμίσιν ὡς ἂν ἦσαν κάτοικοι τῆς κωστικῆς Ἀβυθίας. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ὁ σταυλέρχης τοῦ *Βασιλέως Ἀλη* στεροόμενος φαίνεται καταλλήλου πύλου, ἐξῆλθεν εἰς τὴν

σκηνὴν φέρον ἀπλούστατα τὴν *καφεϊὰν* ρεμπουμπλικὴν του, τὸν συνήθη δῆλα δὴ πύλον του!...

Καὶ τὸ ἕτερον μέρος τοῦ σκηρικοῦ διακόσμου αἱ παράστασις τῆς σκηνῆς δὲν ἔχει πολλὴν σημασίαν ἐν τῷ ἡμετέρῳ θεάτρῳ. Τὸ χειρόχαρτον καὶ τὸ ναστόχαρτον, πληρῶσι τὴν ἄλλαισιν ἐπίπλων ἀξιοποιστῶν, πολλὰς δὲ αἱ καθῆραι καὶ ἡ χωλὴ τρέπιζα, τὰ ὅμοια εἶδομεν εἰς τὴν μίαν σκηνὴν ἐπιπλα κληροῦ, εὐρίσκονται ἐν ἄλλῃ σκηνῇ εἰς αὐτὰ τὰ βασιλικὰ ἰνακτορα. Ἐνοεῖται ὅτι ἡ ἀφελεία αὐτῆ ἔχει τὴν χάρη τῆς. Πρὸ τινῶν ἐτῶν, εἰς τὴν τελευταίαν σκηνὴν τοῦ Ἀλεῖτου, ἐνῶ ὁ Διὸς βασιλόπικς ἡ μισθὴς ἀνῆρχετο τὰς βαθυμάδας τοῦ θρόνου του, ὁ ἐκ ναστοχάρτου θρόνος οὗτος ὑποκύψης εἰς βίαιον φύσημα ἀνεῖμον κατέπεσε καὶ ἠνίχρασαν οὕτω τὸν ἀτυχῆ πρίγκιπα νὰ ἐψυχίσθη ἐνωρίτερον τοῦ δέοντος καὶ ὑπὸ τούτῳ οἰκτρὸν θάνατον ἡ αὐλαὶς ὅμως κατεβῆσθη ἐγκαίρως καὶ οὕτω τὸ κίνδυν ἀππλάγη τοῦ τραγικοῦ ἐκείνου θεάματος. Πέρην δὲ εἰς τὸν *Παρόδεισον*, ἐνῶ ἡ σκηνὴ καρίστα δωμάτιον, αἰρῶν ὁ θεατὰι παρετήρησαν εἰς τὸν δειλὸν τοῖχον αὐτοῦ, προπετῶς προβάλλουσιν οἰκίαν ὄλην με ἐξώστας καὶ κερκίσι—παρὰσκηνίον δηλαδὴ λησμονηθὲν ἀπὸ τῆς προηγουμένης σκηνῆς.

Ἀπαρτᾶται ἐν τούτοις ὁ ὑποθέτων ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ καλλιτεχνικὴ αὕτη ἐπιπολαϊότης εἶνε γενικὴ. Ἄν δὲν θεωρεῖται παρέρχων ἐπιτυχίας ὁ σκηρικὸς διάκοσμος, καὶ ἂν θυμίζεταί τὸ ἐκλεκτὸν δρᾶμα χάρου τοῦ χωδαίου τεχνουργημάτων, οὐδὲν εἰσπολαϊότης χωρεῖ εἰς τὴν *δημιουργίαν* χαρακτῆρος τὴν *création de rôle*, ὡς ἐπεκράτησεν κληῖται καὶ νὰ θεωρεῖται ἡ σχετικῶς καλλιτέρα διεργασμένης δραματικῆς τινος μέρους. Ἄ. εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπονται ἐλαφρότητες ἀπὸ τοῦ κ. Λικακτιᾶ, δημιουργοῦ κληθῆς ἐν τῷ *Ρισαλιέ*, μέχρι τοῦ κ. Τασιόγλου, δημιουργοῦ τοῦ τύπου τοῦ Ἀνατολίτου εἰς τὴν *Βαβυλωνίαν*, ὅλοι οἱ Ἕλληνας καλλιτεχνίαι εἶνε ἢ τοῦλάχιστον ὑποβλήθωσιν ὅτι εἶνε δημιουργοὶ χαρακτῆρων. Τὸ ἐπίπλων τοῦ ὕρους δι' οὐ λέγεται τὸ ἀδὶ τὸν Θεόν, διὰ τὸν Τάχρον, διὰ τὴν Ρωσικὴν εἰς τὸν *Μιχαὴλ Στραγοκῶφ*, ἢ χάρη μεθ' ἡ; ἀναρχοῦται ἐπὶ τῆς γεφύρας εἰς τοὺς *Ἰππῶτας τῆς Ὀμιχλῆς* ἢ ἡ ἐπιτηθιότης μεθ' ἡς κλέπται τὸ βυλάντιον τοῦ διεσθιντοῦ τῆς ἀπυνομίας εἰς τὸν *Φυσικὸν*, ἀκούσι νὰ ἐξερπάλισωσιν εἰς τὸν ὑποκριτὴν τὴν τεχνικὴν αὐτὴν δόξαν. Πρὸ δῶν ἢ τριῶν ἐτῶν — ἂν δὲν μᾶς ἀπαρτῆ ἡ μνήμη — ὑπερμέγεθς πρόγραμμα ἀγγέλον τὸν *Νηφῶτα* τοῦ Ἰταλοῦ δραματογράφου Κόσσε, προσέθετεν ὅτι αὐτοὶ ὁ θεατάρχης θὰ διεργασθῆτο ἐξώστας τὸν χρακτῆρα τοῦ Ἀυτοκράτορος. Κεὶ ὅμως τότεσ ἐμμητῶς παρεῖληθεν ὁ ὑποκριτῆς τὸν χρακτῆρα τοῦ Νηφῶτος εἰς τὸ δρᾶμα ἐκεῖνο, ὡστε ἂν ὁ αἰμοχρῆς αὐτοῦ τύραννος ἦτο δυνάστην ν' ἀνακτιθῆ, θὰ διεπράττε τὸ τελευταῖον τοῦ ἐγγλημου στραγγαλιζῶν τὸν

Ἑλληνα ἠθοποιόν, ὅστις ἀπετόλμησε νὰ ὑβρίση τόσοσ τὴν μνήμην του.

Εἶπομεν ἤδη ὅτι εἰς τὴν ὑπερίσχυσιν τῶν ἐξαμβλωματικῶν δραματικῶν ἔργων συνέτειναν οὐκ ὀλίγον ἡ ρεκλάμα καὶ τὰ προγράμματα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα εἶνε ἀξία ὄντως πολλῆς προσοχῆς. Ἡ σύνταξις αὐτῶν ἀπαιτεῖ πολλὴν εἰδικότητα, πρέπει δὲ ὁ συγγραφεὺς τῶν νὰ εἶνε ἰδιαιτέρως καλαισθητικὸς ἠθοποιός, περροικιόμενος καὶ διὰ τοῦ χαρίσματος ἐκείνου τοῦ ἥρωος τοῦ παρὰμυθίου, ὅστις εἶνε τὴν εὐτυχίαν νὰ βλέπῃ ὠραῖον καὶ εὐχριστον πᾶν τὸ ὑποπίπτον εἰς τὴν αἴσθησιν τῶν θνητῶν ὑπὸ τὴν ἐναντίαν ὄψιν.

Τὰ Ἑλληνικά προγράμματα εἶνε ἔγγραφοι ρεκλάμα ἀνατολίτου *τελιέλη* διαλαλοῦντος ἐπὶ τὸ τομπωδίστερον τὰ προσόντα τεμαχίου κράτος, ὅπερ πωλεῖ ἢ ζεύγους ὄρνιθων. Εἶχομεν ποτε τὴν ὑπομονὴν ν' ἀριθμῶσμεν τὰ ἐπιθετα εἰς ἐν πρόγραμμα τοῦ κ. Ταβουλάρη, ἀγγέλον τὴν *διδασκαλίαν* τοῦ *Βελβίλλ* τοῦ *υἱοῦ τῆς ρουκῆς*. Ἀπὸ τοῦ ἀγλυκυτάτου καὶ συμπαθοῦς συγγραφέως μέχρι τοῦ ἀωραίου καὶ συγκινητικοῦ δρᾶματος πλήρους «ὠραϊοτάτων» σκηνῶν καὶ «μεγαλοπρεπῶν» εἰκόνων, πανταχοῦ δὲ «θαυμασθέντος» δέκα καὶ τρία ὄλα ἐπιθετα προσεπέθουν νὰ συστήσωσι τὸ δραματικὸν ἐκεῖνο τέρας.

Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρίσκειται ἡδὴ τὸ θέατρον ἡμῶν, τελείως ἱκπεσὸν τοῦ σκοποῦ του καὶ κατανητῶσιν βιοποριστικὸν μέσον, ἔως μάλιστα ὄχι τοῦ καλλιτέρου εἶδους.

Γ. Β. Τεοκοποιοῦ

ΗΠΕΡΙΦΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΗΘΕΣΙΣ

ΟΙ ΒΛΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΙΝΔΟΥ ΜΑΛΑΚΑΣΙ

(Συνέχεια)

Ἐπαναστάσις Συράκου καὶ Καλαρριτῶν ἐν ἔτει 1821 — Ἰσχυρὸν ὄμηρον. — Συμπλοκαὶ εἰς Ἄραχθον, Καλλισματα, Ἄγιον Γεώργιον καὶ Φεγγερόσταν. — Δεσποχὴ καὶ πυρπόλησις Συράκου καὶ Καλαρριτῶν — Φυγὴ κατοίκων καὶ καταδωξίς αὐτῶν — Συμπλοκαὶ εἰς Μελισσοῦργος, Ἀγίον Πλάκαν, Σχορέτσονα καὶ Σταυρόν — Παντελής καταστροφὴ τῶν Τουρκαλιανῶν.

Ὅτε, πολιορκούμενος ἐν τῷ φρουρίῳ τῶν Ἰωαννίνων, ὁ Ἀλῆ-πασᾶς ἐπυρπόλησε τὸν Αὐγουστον τοῦ 1820 τὴν πόλιν, ἵνα ἔχῃ ἐν ἐκτάσει ἐκ τοῦ φρουρίου ἐλευθέρην τὴν θείαν πρὸς τὰ περίεξ τῆς πόλεως σκηνοῦντα Σουλτανικὰ στρατεύματα, ὁ Κωλέττης συνθεῶσε τοὺς εὐπορότερος Ἰωαννίτας νὰ καταφυγῶν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν εἰς Συράκον, ὅπερ καὶ ἐτραξῶν οὗτοι, διότι καταφεύγοντες εἰς τὸ βασιλικὸν στρατόπεδον, ἀντὶ σωτηρίας εὗρασκον τὴν κορυφῶσιν τῆς δυστυχίας τῶν, γινόμενοι αἰμαχλωτοὶ τῶν στρατιῶν, ὡσεὶ συνελαμβάνοντο ἐν πολεμῷ. Ὅτε δὲ τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ

ἔτους οἱ Σουλτῶ-αι ἀνέκτησαν τοὺς περιποθῆτους τῆς πατρίδος τῶν βράχους τῆ συναινεσεῖ τοῦ Βεζύρου, ὁ Κωλέττης ἐσέβηθη, συνεινούμενος μετ' αὐτῶν καὶ μετὰ τῶν ὄπλαρχηγῶν τῆς Ἀκαρνανίας, νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ περὶ τῆς ἐπαναστα ὡσεὶ τῆς μεσημβρινῆς Ἰπείρου σχεδίου του. Διὸ καὶ πρῶτος αὐτοῦ συνέβουλεύσε κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1821 τὸν Ἀλῆ-πασᾶν νὰ παρεδώσῃ καὶ τὸ φρούριον τῆς Κεῖρας εἰς τοὺς Σουλτῶτας, τοῦθ' ὄπερ ὅμως χάρις εἰς τὴν πονηρίαν τοῦ Ἀλῆ πολὺ μετὰ ταῦτα ἐξετελέσθη.

Συνεννοηθεῖσιν λοιπὸν ὁ Κωλέττης μετὰ τῶν ὄπλαρχηγῶν τοῦ Σουλίου, Ραδοβιθίου, Τσουμέρκων, Ἀπποροπτόμου καὶ Βελέτου, Μήραον Βότσηρη, Γώγου Μπακόλα, Μήτρον Κουταλίδα, Νικολ. Σουρονόου, Γιαννάκη Ράχου, Ἀνδρῆα Ἰσίου, Γεωργαλωμένου, Ἀναγνωστῆ Κραχινίαν καὶ Γεωργάκη Βαλιτιῶ, ἀπεφάσισαν νὰ καταλάβουν οἱ μὲν Κουταλίδης καὶ Μπακόλας τὰ Κατσανοχώρια, οἱ δὲ ὄπλαρχηγοὶ τοῦ Βελέτου καὶ τοῦ Ἀπποροπτόμου τὰς κωμοπόλεις Συράκων καὶ Καλαρριτίας καὶ ὁ Μήραος τὸ Χίνι τοῦ Ἁγίου Διονηρίου εἰς τὴν πρὸς τὸ Σούλι ἄκρον τῆς πεδιάδος τῶν Ἰωαννίνων καὶ νὰ ἐπιπέσωσιν ἐκ συμφώνου κατὰ τοῦ πολιορκουμένου τὸν Ἀλῆ-πασᾶν Σουλτανικῶν στρατοῦ εἰς Ἰωάννινα. Λέγεται μάλιστα, ὅτι εἰδοποιήθη περὶ τούτου καὶ ὁ Ἀλῆ-πασᾶς. ἵνα καὶ αὐτοῦ ἐξερχόμενος τὸ φρουρίου τὴν 23 Ἰουνίου, — αὕτη ἡττὴ ἢ συμπεφωρημένη πρὸς ἐπίθεσιν ἡμέρα, — ἐφορμήσῃ μετὰ τῶν τζογαντῶν του κατὰ τῶν πολιορκητῶν, κατ' ἡν στιγμὴν ἤβλεπεν ἴδει τοὺς Ἑλληνας ἐφορμῶντας κατ' αὐτῶν ἐπίσης δ' ἐσέβη διητχῆ παρὰ τοῦ Μήραος δὲ τὸ εἰς Βαριδάδες τοῦ Σουλίου θεῖον τοῦ Νότην Βότσηρη, ἵνα καταδιώξῃ ἀμέσως τὸν ἐκεῖ εὐρισκόμενον Μπεκῆρ πασᾶν καὶ φθάσῃ εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ γνωστὸς ὅμως ἐπὶ εὐρίεχ ἀρχηγὸς τοῦ Σουλτανικοῦ στρατοπέδου Χουρσῆ-πασᾶς ἰδεασθῆς τὰ τεκταινόμενα ὑπὸ τοῦ Κωλέτη, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ λόγον, ἀποποιηθέντος δὲ τούτου ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζεν, ὁ πασᾶς ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ ὁμήρους καὶ ἀπέστειλεν εἰς Συράκων καὶ Καλαρριτίας 700 περίπου Τουρκαλιανῶν ὑπὸ τὸν Ἰβραῆμ. Πραμῆντι εἰς πρῶτον παντὸς ἐνδεχομένου κινήματος. Ὁ Κωλέττης συνεννοηθεῖς μετὰ τῶν λοιπῶν προσεῶτων τῶν δύο κωμοπόλεων Τουρτούρη, Παπᾶ Σγούρου καὶ Γιαννίκα, ἀπέστειλεν αὐτοῦ συμποσούμενος εἰς 12, ἐν οἷς καὶ ὁ ἄσπεξ Ἰταλικὸς ἀρχιεὶς ἔμπορος Ἰωάννης Λάμπρος καὶ ὁ πρόπαπὸς τοῦ δήμου Κροντάλλης. Ἐν τούτοις κατελήφθησαν αἱ προσδιορισθεῖσαι θέσεις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπαναστατῶν. Οἱ ὄπλαρχηγοὶ τοῦ Βελέτου ἐντὸς 20 ὥρων ἐβήσαν εἰς Συράκων καὶ καταέβαν κατ' ὄμαδας τὰς δύο κωμοπόλεις ταύτας, καὶ ὑπὲρ τὸ Συράκων βροντῶν Ἄγ. Ἀποστόλων καὶ τὴν κορυφῶσιν τοῦ Ἄγ. Γεωργίου, τὰ Καλλισματα τοῦ Παλχοχωρίου καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀρχύθου γέφυραν τοῦ Παπαστῆη. Ὅτε δὲ ἀνέτειλεν ἡ 23 Ἰουνίου ἀπέκλιθαν ἐντὸς τῶν ὀκτώ του Συράκου καὶ τῶν Καλαρριτῶν τὰς δύο τοὺς Χουσεῖνα, Ματούσαια καὶ Ἰβραῆμ Πρε-

μέτην προῶς, συνισταμένως ἤδη ἐκ 1000 περίπου Τουρκαλιανῶν καὶ ἀνεπέτασαν τὴν ἐπαναστατικὴν σημασίαν, εἰδοποιήσαντες περὶ τούτου τοὺς εἰς Κατσανοχώρια καὶ Χίνι τοῦ Ἄγ. Διονηρίου ἰγκατεστημένους συμμάχους τῶν. Ἐγράψαν δὲ πρὸς τὸν Χουρσῆ-πασᾶν ν' ἀποστειλῇ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὁμήρους, ἵνα ἀφῶσιν ἐλευθέρως νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Ἰωάννινα τοὺς στρατιώτας του, εἰδοποιήσαντες συγχρόνως περὶ τούτου τοὺς ἀποκαλεισμένους. Ὁ Χουρσῆ μὴδὲ τούτο ἐπηρεάσθη καὶ δὸς κλέσας, διατχῆ ν' ἀτρεπάλωσιν εἰς Συράκων καὶ Πλάκαν ὑπὲρ τὰς 7.000 στρατιωτῶν. Ἐσφῆξε καὶ ἐερέμασε τοὺς εἰς χεῖράς τοῦ ὁμήρους πάντας. Τὸν τοιοῦτον τραγικὸν θάνατον τοῦ προῦντος Ἰωάννου Λάμπρου θρηνησαν ἡ δημοδῆς μουσα τῆς Πίνδου διὰ τοῦ ἐξῆς μορφολλογίου :

Ἐτοῦς Κωλαρριτίας τὰ βουνὰ ἀκόνονται μορφολλογία, Κ' ἐκεῖ τὴμ' ὅτ' Ἰωάννινα μεγὰ ἐξοῖα ἀκούω. Ὅσκι τὸν Κιλαρριτῶν, πρῶμ-τετὴν μεγίλον, Τὸν Γιάννην Ἀμπροξαιστῶν, τὸν τρικοῦκοῦσμενον, Ἐστ' Ἰωάννην στή σκαυὴ τὸν ἔχουνα ρεῖμα, Κ' ἀπορρῶσαν τὸ σκαυὴ τὸν ὀδύλον νὰ κερμάσουν. Ἐνα πολὺ, ἀντ' ἂ σκαυε, ἐπίταξε κ' ἐπέφη. Ἐτὰ κάρτελα τῆς φυλακῆς καὶ τῶδωκε γυμῆρι. Πουλί περὸ ὄμμενο ἔφησε κ' ἐνθῶσιν κλαυδῶσ. — Γιάννη μ', ἂν ἔχης κέρματα, ἂν ἔχης κ' ἄμπερταί, Γιὰ κρῆτε τὸν πνευματικὸ γιὰ νὰ σὶ ἐξαγοράσῃ. Κ' ἂν ἔχης καὶ μενούματα σὸ τὰτῆ σου νὰ στείλης, Πῆς τα μου ἔμένα, Γιάννη μου, παγαῖω καὶ τὰ λέω...

Τότε ἠτοιμάθησαν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Συράκου καὶ τῶν Καλαρριτῶν νὰ φονεύσωσι τοὺς πολιορκουμένους τουρκαλιανούς, ἀλλὰ ἠρωτικῶς τῆ ἀξιοσημείωτος ἐπιστολῆ 2 ἀπο-

1 Ἡ ἐπὶ ὀλογή. 2 Ἰσοδ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, ἣν ἀπέπεσε ἡμῖν ὁ ἀειμνητὸς Στ. Τεοκοπῆς ἐν τῇ Ἰστορίᾳ του: «1821, Ἰωάννου ἡ Καλαρριτίας Κατὰ πολλὰ ἰκατημένη μου, καὶ Κωσ ἀντ', ὅτ' ἔγινε καὶ σὺ πρὸ τῶ μῆτις. Ἐκείνη τὸ ἀγαθὸν μου γράμμα σ. σ. καὶ εὐχριστῶ τὴν ἀδελφῆν ἂ ἔπειν σου καὶ φίλων, εἶπε καὶ τὰ ὅσα εἰπέ μοι λέγε καὶ τὰ ἐκατέλεθε, διὰ τοῦτο σὺ ἰκατηνοματῆ κ' ἔφη, φίλε μου, καὶ ἐξῆς ὅτι ἐπέστειλα ἐξὸ ἀπὸ τοῦ πολιορκουμένου βεζυρῆδος μου διὰ φίλων σου μαντῆμ ὅπου τὴ τελεσίματα τοῦ πολέμου ἔσει εἶνε, φίλε μου, ἐγὼ δὲν ἔσβα τὴ γῶσα σου οὕτε Ἰακῆσι, οὕτε βιβδοκῆσι, με ἄλλο ὄπου κοθῶς ἢ ἔβα ἐδὼ καὶ ἔργα φωνὴ εἰς τὴν γῶσαν σου δὲν σὶ. Ἰγῆματα τὸ ζῆλο, ἡμ' ἔβαν τὸ κέρμα μου διὰ τὸ διέφρον σου, οἱ διὰ τὴν ἰγῆσιν σου. Ὅμως τὸ ἐπίφρον ἔλιθε καὶ ἐπέπεσε νὰ εἶ. τὸ πῆτε ἰκατέ, δει ἔμεις ἔπει διὰ πόλεμον δὲν εἰκατετα, καὶ ἡ ὄθεν εἰς σε νὰ πέπεσε τὸ μέρα σε: καὶ δὲν ἐκρολοῦθησαν αὐτὰ ὄπου ἐκ λυθῆσαν, τὰ ταξίσιου τοῦ πολέμου ἔσει εἶνε: διὰ δὲ τὸ νὰ μοι γράψης διὰ εἶμα τα πέντε ἂ ἔβρις καὶ ὄλα εἰς τὸν πόλεμον εἶνε ἰλιθικα καὶ ἐγὼ ὄπου τὸ νὰ εἶδον ὁ θεὸς καὶ βὸ καὶ ἔσβαίκα καὶ εἰκατῶ νὰ εἶδον ἔβρις καὶ μιντῶμ ὁ ἄθροπος εἰς τούτον τὸν φρούριον τὸν νενοῦν μίαν φοράν ὁ ἀποθῆξ. ἄλλο: μίαν φοράν γενῶσται, με ὀπληθῶν, καὶ ἰκατέ εἰς τὰς βασιλικὰς προσεχῆς καὶ ὄπου σὶ ἰκατῶσ: ἔσει αὐτὸ: εἶνα τιμημένη: εἰς τούτον τὸν νενοῦν, κ' ἔφη, φίλε μου, σ' ὀχρῆσαι ποῖ: ἔγὼ πῆτιν, πῆτιν, ὄπου πῆτιν καὶ ἰκατέ εἰς τὸ δειδίκα: καὶ δὲν νῆμμο αὐτὸ δὲ ἐγγῆσ τὸν πῆτιν μου καὶ τὴν πῆτιν σου καὶ ἔρω ἀπόσταν, μαζὶ με τὸν Χουσεῖνα καὶ Μανουσίτση νὰ σταθῶσιν κατὰ τὴν τιμὴν μου καὶ νὰ ἀποθῶσιν με ἀδελφῶ.

RIDER HAGGARD
ΕΚΕΙΝΗ
(ήτις πρέπει να ακούγεται)
Μυθιστορία
(Συνέχεια)

“Εστρεψα όσον ήδυνάμην την κεφαλήν μου και είδον τον Λέοντα αγωνιζόμενον εν μέσφ πληθούς Αμαχαγγέρων, προσπαθούντων να τον καταβλώσωιν, ως οι λύκοι την ελαφον. “Ανοθεν αυτόν εξέγειν ή κεφαλή του, διότι ό Λέων είχεν ανάστημα εξ ποδών και δύο δακτύλων, και παρετήρησα, ότι ήγωνίζετο μετά της γενναιότητος, ήν εμπνέει ή απελπισία. Διεπέρασεν ένα διά της μαχαίρας του ενφ’ ούτοι δέν ήδύνατο να τον προσβάλωσι διά των λογγών των, διότι ήσαν πολύ πλησίον του.

“Ο άνθρωπος έπεσε και τό βάρος του σώματός του απέσπασε την μάχαιραν εκ της χειρός του Λέοντος και έθραυσε τον θώμινγα όστις την εκρτίε προσεδεδεμένη εις τον καρπόν αυτής. Ούτως έμεινε άπολος. “Ενόμισα προς στιγμήν, ότι είχεν άπολεσθή άλλ’ όχι’ διά παραφόρου προσπαθείας εξέφυγε και άρπάξας τό σώμα του φονευθέντος άνδρός, τό ύψωσε και τό κατέφερε κατά των κεφαλών των έχθρών του και τους έρριψεν επί του έδάφους. “Εντός όλίγου όμως άνωρθώθησαν άπαντες, πλην ενός, ούτινος ή κεφαλή είχε θραυσθή κατά των βράχων, και τον περιεκύκλωσαν και πάλιν, βραδέως δε και μετά πολλών προσπαθειών τον κατέβηλον. “Απαξ έτι συνήλθε και έπληξε διά του γρόνθου του τους περιστοιχούντας αυτόν, είτα δε κατέπεσε, παρασύρων ως πίπτουσα όρυς κρατούντας αυτόν. “Ηρπασαν τότε τάς χείρας και τους πόδας του και φωνή τις ήκούσθη λέγουσα :

— Μίαν λόγγην, μίαν λόγγην, διά να κόψωμεν τον λαίμον του, και εν άγγειον, διά να συνάξωμεν τό αιμά του.

Είδον τον άνθρωπον έρχόμενον με την λόγγην και εκκείσα τους όφθαλμούς μου, ένα μη έδω τό φρικώδες θέαμα, αλλά δέν ήδύναμην να έλθω εις βοήθειάν του, διότι οι δύο Αμαχαγγέροι, ους εκράτουν, δέν είχον εισέτι εκπνεύσει.

Τότε έγένετο θόρυβος και άκουσίως ήνώξα τους όφθαλμούς μου ένα έδω τί συνέβαινε. “Ητο ή Ουσάνη, ήτις όρμήσαα εκάλυψε τό σώμα του διά του σώματός της και τό προήσπζε. Προσπαθήσαν να την άποσπάσωιν, άλλ’ είχε περάσει τάς κνήμας εις τάς κνήμας του και τον εκράτει τόσον καλώς διά των βραχιόνων της, ώστε τοϋτο άπίθη άδύνατον. “Εδοκίμασαν να τον πληξωσι πλαγίως χωρίς να βλάψωσι την κόρην, άλλ’ αυτή κατώρθωσε ν’ άποτρέψη τό κτύπημα.

— Κτυπήσατέ τους και τους δύο όμοϋ είπεν ή φωνή, ήτις είχεν άποτείνει τάς έρωτήσεις κατά την έορτήν. Ούτω θα τους ένώσετε άληθώς.

Είδον τότε άνδρα άνορθούμενον, είδον τον χάλυβα της λόγγης άστράπτοντα και

κρήμων εκείνων βράχων του Επροβουίου, εκείθεν δε, επειδή αυτός δέν ήδύνατο ν’ άπομακρυνθή του Σουλίου, απέστειλεν άριστούς έπιλέκτους Σουλιώτας υπό τον Τζαβέλλαν εις τα Τζουμέρκα πέραν προς βοήθειαν των καταδιωκομένων. Εις Σχορίτσανα, χωρίον επί των δυτικών κλιτύων των Τσουμέρκων, οι Σουλιώται εύρον τους εκεί παραφυλάττοντας Έλληνας όπλαρχηγούς Κουταλιδήν και Μπακόλαν, μεθ’ ών συνενωθέντες, άνέμειναν τον εξ Αρτης πεμπόμενον προς τους όθωμανούς έπικουρικών στρατών, έπετίθησαν κατ’ αυτόϋ εξ ένεδρας και έτρεψαν αυτόν εις άτακτον φυγήν, μεθ’ ό άνήλθον όλοι όμοϋ εις Θοδώριανα. “Επειδή δε ή θέσις του χωρίου τούτου δέν ήτο κατάλληλος, άπεφάσισαν να προχωρήσωσι τά γυναικόπαιδα εις Βουργαρέλι, πρωτεύουσαν της περιοχής των Τσουμέρκων, οι δε όπλίται πάντες να περιμείνωσι τον έχθρον εις Σταυρόν, θέσιν στρατηγικωτάτην μεταξύ Θοδωριανών και Βουργαρελίου. Κατέλαβον ένταϋθα τάς καταλλήλους θέσεις και άμα έφθασαν οι έπακσιχίλιοι Τουρκαλβανοί όρμησαν κατ’ αυτόν λυσσαλέοι. Συνεκροτήθη δε άληθής και πετυχωδέστατη μάχη, καθ’ ήν ένίκησαν εύτυχώς οι Έλληνες, τους πλείστους εκ των έχθρών φονεύσαντες, τους δε λοιπούς διασκορπίσαντες και τρέψαντες τήδε κίχαισε εις φυγήν, έπενεγκόντες τοιουτοτρόπως την παντελή καταστροφήν της μεγάλης εκείνης μάρας του Όθωμανικού στρατού και διασώσαντες από την διαρπαγήν, την σπαγήν και την αίχμαλωσίαν τόσας χιλιάδας γυνών και έλευσών γυναικόπαιδων. “Ελέγετο μάλιστα υπό των διασωθέντων όλιγίστων Τουρκαλβανών, ότι κατά την μάχην ταύτην έπεφάνη εκ του μέρους των Έλλήνων άνδρείδς τις ίπιπύς επί λευκού ίππου, του όποιου ή κεφαλή περιεβλήτο υπό λαμπροτάτου φωτός, όστις ώσει έγκλειών εν έκυτφ θείαν δύναμιν, ώρμησεν έναντίον αυτόν μόνος και συνετέλεσεν ούκ όλίγον εις την ήττάν των. “Επίστευον δε ότι ήτο ό Άγιος Γεώργιος, ούτινος Παλαιός ναός υπάρχει επί της κορυφής του Βουργαρελίου και όν θεία Πρόνοια απέστειλεν εις βοήθειαν των κινδυνευόντων χριστιανών. Τήν ένδοξον ταύτην νίκην των έτραγουήσαν μετά ταϋτα οι Έλληνες διά πολλών άσματων, εν εκ των όποιων τό πληρέστερον παρατίθημι ένταϋθα :

Ποίς είν’ αυτός που πολεμάει και βροντάρει χουγιάζει; Γώγος Μπακόλας πολεμάει μ’ έπτά χιλιάδες Τούρκους. — Λεβέντες Ραδοβισδ’νοί, περτίται των Τσουμέρκων, Παστρέφτε τά τουρκία σας, προήγιστε τά σταθία σας, Φαιάστε ταμπούρια δυνατά, πίσστε τά ματερτζια, Γιατ’ έρχεται ή Αβαντιά του Πλάτα, του Πρεμέτη. Για πολεμάτε δυνατά και σκούζετε τα μεγάλα, Να ραίνθησιν τά βουνα και να ανισθούν οι κάμποι, Ν’ έούση τό τουρκία μας ό Μπόσαρης ό Μάρκος. — Τρείς ώρες έπολέμησαν σαν έξια παλληκάρια, Φουσίαι σταίς παλάσκαίς τους δέν έμεινε κανένα, και πάλι ό Γώγος φώναζεν από τό νετερτζι, — Παιδιά του Βάλτο και παιδιά του Μήτροϋ Κουταλιδα, Για άφήστε τό τουρκία σας, τραβήστε τά σταθία σας, Βάλτε τους Τούρκους όμπροστά, χυπιάστε, κунηγάτε, Για να γλυτώσουν τη σκληδιά τόσα γυναικόπαιδια, Ποϋ κунηγιόνετε σαν άρνιά και σκούζουν και βελάζουν!

(“Εκτετα συνέχεια) Κ. Δ. ΚΡΥΤΤΑΛΛΕΣ

Συράκω φρουρούντων ήτο ό Γερω-Μπαλωμένος, ό αδελφός του περιφρουρου Συντεκνιώτου άρχικαλού Σκυλοδήμου.

Οι Όθωμανοί εισελθόντες εις Συράκων και Κκαλαρρίτας, έπεδόθησαν εις την διαρπαγήν και πυρπόλησιν των λαμπρών οικων των, ους εύρον πάντας άνοικτούς και έγκαταλειμμένους, των κατοίκων δραμόντων προς σωτηρίαν των εις τάς πέριξ των κωμοπόλεων χαράδρας. Μεταξύ Συράκων και Καλαρριτών διανοίγεται ή άπόκρημος και βαθυτάτη χαράδρα Χρούσια, δι’ ής κατέρχεται όρμητικώς εις τον Αραχθον από τά ύψη της Πίνδου ό όμώνυμος ποταμίσκος. “Επί της κρός τό Συράκων πλευράς της χαράδρας ταύτης υπό την Μπουλιάναν και την κορυφήν του Αγ. Γεωργίου, άπέναντι δ’ άκριδώς άμφοτέρων των κωμοπόλεων, συμπυκνούνται μικρόν άλλα βαθύτατον δάσος όνομαζόμενον βλαχιστι Γκαρτέσσο, εκ διαφόρων άγρίων δένδρων, διά μέσου του όποιου διέρχεται ή εξ Ίωαννίνων διά του Αγ. Γεωργίου εις Καλαρρίτας οδός. “Εντός του δάσους τούτου εκρύβησαν άπαντα τά γυναικόπαιδα του Συράκου και των εξ Ίωαννίνων ένταϋθα καταφυγόντων πλουσίων οικογενειών, τά δε των Καλαρριτών και των άλλων συμμάχων κωμών κατέφυγον εις τάς όπισθεν του Μπέρου και του Ματσούκι δασώδεις χαράδρας. “Επί τρία όλοκλήρα ήμεροεκτία έβλεπον άπειροί και έστερηνέμοι τροφών οι δυστυχεις Συρακιώται μετά δακρύων και όλοφυρμών εκ του προχείρου τούτου καταφυγίου των τάς ώραιάς οικίας των διαρπαζόμενας και πυρπολούμενας. Πρό πάντων ή πυρπόλησις αύτων εν καιρῷ νυκτός παρίστα θλιβερώτατον, σπαραξικέρδιον θέαμα. “Εν τή τοιαύτη δε τρομερῃ καταστάσει των, αι γυναίκες ήναγκάζοντο, φρικτόν είπείν! να πνίγωσιν εις τάς άγκάλας αύτων τά τέκνα, κραυγάζοντα και όλολύζοντα, ζητούντα γάλα και τροφήν τά άτυχή, ένα μη άκουσθών υπό των διά του δάσους διερχομένων Τουρκαλβανών της δεξιιάς πτέρυγος, οίτινες, καταβαλόντες και τρέψαντες εις φυγήν τους εις Αγ. Γεώργιον φυλάττοντας όλιγαριθμούς επαναστάτας και πυρπολήσαντες τον ναόν του άγίου, έτρύπησαν προς τάς λεηλατούμενάς υπό των όμοφύλων των κωμοπόλεων. Τά έντεϋθεν λάφυρα αύτων οι Τουρκαλβανοί μετεκόμιζον και επώλουν εις τό Σουλτανικόν στρατόπεδον των Ίωαννίνων ή άπίστελλον εις τάς εν Τσαμουρτζ και Λιαπουριτζ έστιας των. Τέλος οε πρόκριτοι των κωμοπόλεων και οι όπλαρχηγοί ιδόντες την έντελή των οικιών καταστροφήν έδωσαν τό σύνθημα της γενικής φυγής προς τά βουνα των Τσουμέρκων. Συγκεντρωθέντες λοιπόν πάντες εις Πράμαντα εξέκίνησαν θέσαντες έμπρός τά γυναικόπαιδα. Τοιουτοτρόπως δε έπληρώθη τό ρηθέν έλλοτε υπό τό έσαποστόλου Κοσμῆ προς αυτούς: «Θάρη καιρός που θα χαλασθήτε, παιδιά μου, και θα καταντήσητε κακήν κακώς να φύγετε από τον τόπο σας. Δέν θα προφτάσετε παρά λίγα σπειριά σιτάρι να πάρη κάθε μάνα για τά παιδιά της ετή τέλη της. Χαρά εσάς ψηλά βουνα (τά Τσουμέρκα), που θα να γλυτώσετε μιά μέρα

ράκου και Καλαρριτών Τουρκαλβανοί, μόλις διελθόντες τον τελευταίον παρά τον Αραχθον σταθμόν των επαναστατών Έλλήνων, οϋ πρόστατα ό καπετάν Γιαννίκης Ράγκος ό Βαλτινός, συννητήσαν όλίγον άνωτέρω, περί τό μέσον του Δρύσκου όρους, μετά των υπό του Χουρσήτ άποστελλομένων 7 χιλιάδων υπό τον άρχιστράτηγον Ισμαήλ Πλιάσαν. Συνενωθέντες λοιπόν έπέστρεψαν μετ’ αύτων κατά των επαναστατών. “Η πρώτη συμπλοκή έλαβε χώραν παρά την γέφυραν του Πακασάθη εις τον ποταμόν Αραχθον, την διόδον της οποίας υπερηπήσθη καρτερικώτατα ό καπετάν Ράγκος, άλλ’ οι έχθροι όντες τόσον πολυάριθμοι, — 8.000 περίπου ήδη, — κατώρθωσαν επί τέλους να διελθωσιν αύτην υποχωρησάντων των επαναστατών εις τον δεύτερον σταθμόν αυτών εις Χαλάσματα του Παληχωριου. Διελθών τον Αραχθον ό Όθωμανικός στρατός έχωρίσθη εις δύο πτέρυγας, εξ ών ή μείν δεξιιά έλαβε την εις Συράκων και Καλαρρίτας οδόν, ή δ’ άριστερά την εις Κράφι και Γότισταν. “Η δεξιιά πτέρυξ συννητήθη πάλιν εις Χαλάσματα μετά των επαναστατών, οίτινες εύχαριστως έδέχθησαν αύτην και άφοϋ έπολέμησαν ήρωικώτατα, ήναγκάσθησαν, ένεκα της πληθούς του έχθρου, να υποχωρήσωσι και πάλιν και να άνέλθωσιν εις τον εις Άγιον Γεώργιον σταθμόν. Πριν δε οι έχθροι φθάσωσιν ένταϋθα, ή άριστερά πτέρυξ άνήλθει διά Κράφι και Γοτίστας τά υπέρ τό Συράκιον βουνα και εκκίνησε κατά της κωμοπόλεως. Διότι έγκαταλειμμένα εύρούσα τά χωρία Κράφι και Γότιστα, — των μείν μαχητών συγκεντρωθέντων εν Συράκω και Καλαρρίταις, των δε γυναικόπαιδων καταφυγόντων εις Φριγγοράσαν μετά των γυναικόπαιδων των δύο κωμοπόλεων, — έπυρπόλησεν αύτά και άνήλθεν άκωλύτως μέχρι της κορυφής της Πίνδου Φριγγοράσας. “Ενταϋθα έφύλαττον οι Συρακιώται όπλίται υπερασπίδουμοι τά γυναικόπαιδα. “Αμα τή αίτιούδαι έμφανίσαι του έχθρου—διότι οϋδέποτε είπίστευον να εισέλθη οϋτος έντεϋθεν, — μέρος μείν των γυναικόπαιδων έτραπή ανά τάς ύψηλοτέρας και άποκρημονότερας κορυφάς και χαράδρας των όρέων, μέρος δε έκπευσε να έπιστρέψη εις Συράκων και Καλαρρίτας, οι δε όπλίται παρετάχθησαν έναντίον του έχθρου. Λέγουσιν ότι εύρέθησαν Γοτισταίοι τινες προδότες, οίτινες ώδήγησαν αυτούς κρυφίως δι’ άτραπου επί της κορυφής του όρους, άλλα τοϋτο δέν φαίνεται τόσφ πιστευτόν. Συνεκροτήθησαν λοιπόν ένταϋθα δύο αιματηρότατα συμπλοκαί, εξ ών τό μέρος ώνομάσθη εκτός Αδάνω και Κάτω Πόλεμος, καθ’ ός οι Συρακιώται ήναγκάσθησαν να υποχωρήσωσι διά τό πληθος των έχθρών, οίτινες διαιρεθέντες εις δύο σώματα έπροχώρησαν κατά των δύο κωμοπόλεων. Οι παρά τον Άγιον Γεώργιον φυλάττοντες επαναστάταις έβλεπον τον όθωμανικόν στρατόν κατερχόμενον κατά του Συράκου, άλλα δέν ήδύνατο να σπαύσωσιν εκεί εις βοήθειαν, διότι έπεριμενον την δεξιάν πτέρυγα, ήτις άνήρχετο εκ Παληχωριου μετά την υποχώρησιν των εις Χαλάσματα Έλλήνων. “Επί κεφαλής δε των εν

σταλείσα την 4 Ίουλίου μηνός παρά του άρχηγού των φρουρών Ίβραήμ Πρεμέτη διά του Κ. Τουρτούρη προς τους πρεσβυτούς των δύο κωμοπόλεων, ότι έπρότιμων ν’ άποθάνωσι πάντες παρά να παραδοθώσιν εις σφαγήν, μετέτρεψεν εύθύς την άπόφασιν αυτών, οίτινες φοβηθέντες πρόωρον καταστροφήν, άντι να τους φονεύσωσιν άρπάξαν αυτούς έλευθέρους να έπιστρέψωσιν εις Ίωαννίνα, μετά πολιορκίαν δώδεκα όλων ήμερών, συνοδευόμενοι μάλιστα αυτούς ένα διεύλωσαν άπειράκτοι κατά τους διαφόρους μέχρι του Αράχθου ποταμού σταθμούς των επαναστατών.

Την εξέγερσιν όμως ταύτην του Συράκου και των Καλαρριτών κατά την 23 Ίουλιου δέν έπηκολούθησε και ή των εν Κατσανοχωριού και εν τή πεδιάδι των Ίωαννίνων τοποθετημένων επαναστατών έφόρμησις κατά του Σουλτανικού στρατοπέδου. Διότι ό μείν Μάρκος Βότσαρης, αυθημερόν είδοποιηθείς εκ Σουλίου ότι οι Τζαμίδες, άπίστησαντες κατέβησαν την συνθήκην του Γλυκού και επετίθησαν κατά της Σουλτατικής χώρας, ήναγκάσθη να μεταβή εκεί μετά των όπαδών του εις προφύλαξιν του Σουλίου. Οι δε τά Κατσανοχώρια κατέχοντες Μπακόλας και Κουταλιδας, ενφ’ έβαινον κατά του στρατοπέδου του Χουρσήτ, έμαθον την φυγήν του Μάρκου και φοβηθέντες μήπως εύρθώσιν μόνοι εν μέσφ ενός όλοκλήρου στρατοπέδου άπεφάσισαν να όπισθοχωρήσωσιν εις τά πέραν του Αράχθου χωρία των Τσουμέρκων, άποστέιλαντες είδήσεις περί των συμβάντων προς τους εν Συράκω και Καλαρρίταις. “Ο Κωλέττης άμα μαθών τοϋτο και ότι ό Χουρσήτ άπίστελλε κατά της χώρας του 7.000 στρατού, άπεφάσισεν εν τή άποτυχία του γενικού σχεδίου περί της άποστατήσεως, ως προειδομεν, όλης της μεσημβρινής Ηπείρου, να φέρη εις πέρα την επανάστασιν του Συράκου και των Καλαρριτών και ν’ άποσχυολήσθ ένταϋθα τά Όθωμανικά στρατεύματα, άτινα ήσαν έτοιμα τότε να εισβάλωσιν άγγελήδον εις την Δυτικήν Ελλάδα και να καταπνίξωσι την εκραγείσαν επανάστασιν της 25 Μαρτίου. Συνεκέντρωσε λοιπόν εν Συράκω και Καλαρρίταις όλας τάς μαχημούςς δύναμεις των προσελθόντων συμμάχων Βαλτινών και των περίξ χωρίων Ματσούκι, Προσβάλας, Παληχωριου, Κράφι και Γοτίστας, άποστέιλας τά γυναικόπαιδα πάντα εις τό όρος Φριγγοράσα άνωθεν του Συράκου και προητοιμάσθη τοιουτοτρόπως προς άποδοχήν του έχθρου.

Οι περί τον Ίβραήμ Πρεμέτην, Χουσεΐναγαν και Ματούσαιγαν άπολυθέντες εκ Συτακίρτα. Αι ακή, φίλε μου, αν άποφασίσετε να χαλάσθητε χιλίους Άρβανταί, και ήτοι σποχασθήτε να σώσετε την Άρβαντιάν, και όποιος ήθελε αύτά τά άνακατώματα και αύτά τά κακά να τά έβρη από τον θεόν. “Εγώ κάνω τέλος εις τό γράμμα μου με τοϋτο, ότι μη στοχασθήτε ότι εκλεισθήκαμεν έμεις: διατί όποιος είξέρει από τουρκία, τό στοχάζεται ότι κλεισθήκει και ρηγάτα διά την τιμήν τους και βερέδες γίνονται και εις τους βασιλεύδας και έντροπή δέν είνε. Φίλε μου, έγώ θέλω άνταμώσω και τον Χουσεΐναγα και τον Ματούσαιγα να τους είπω τους χαιρετισμούς σου να ροϋ δώσουν την γλώσση τους, και να έγω τό χεβάκι σου, και ύγιαινε. “Ο φίλος σου Ίμπραήμ Πρεμέτης (Γ.Σ.).

ΕΤΑΙΡΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΟΝΟΠΩΛΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ι Σ Ο Λ Ο Γ Ι Σ Μ Ο Σ

ΤΗΣ ΑΠΟ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΕΩΣ 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1891 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ
ΕΤΟΣ Δ. ΕΞΑΜΗΝΙΑ Δ.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον απαιτητόν	Φρ. 7,500,000	Δρ. 7,500,000.—
Χρῶγραφα Ἑλληνικά		
500 Ὁμ. Ἐθν. δαν. Σ.Π.—Λ.Φρ.	225,500.—	
4000 » δανείου Μονοπωλίων φρ.	1,422,760.—	
985 » » 5 0)0 1881 »	456,892.25	
2482 » » 5 0)0 1874 δρ.	1,248 446	» 3,353,598.25
Ἐξωτερικοὶ Ἀ)σμοὶ	Φρ. 31,866.03	» 31,866 03
Καταθέσεις ἄτοκοι		» 317 583 70
Ἀδούσιαι παρακαταθήκαι		» 280,000.—
Διάφοροι Ἀ)σμοὶ Δημοσίου	Φρ. 36,700.80	» 3,174,064.74
Δαχειρισταὶ ἀποθηκῶν		» 1,494,995 89
Εἶδη Μονοπωλίων καθ' ὅδον		» 117,467.50
Προσωρινοὶ Ἀ)σμοὶ	Δρ. 900	» 252,350.18
Διάφοροι Ἀ)σμοὶ		» 47,444.10
Ἐξοδα ἐγκαταστάσεως		» 23 364.—
Ἐπιφαλεῖς ἀπαιτήσεως		» 7,764.—
Ταμίον) (εἰς χρυσόν	Φρ. 9,698.—	
) » τραπεζικά κλπ.	Δρ. 815,405.06	» 825,103.06
		Δρ. 17,425,601 45

Κεφάλαιον ἑταιρικόν	Φρ. 10,000,000.—	Δρ. 10,000,000.—
» ἀποθεματικόν		» 72,451.51
Ἐθνικὴ Τράπεζα		» 540,000.—
Ἐξωτερικοὶ Ἀ)σμοὶ		» 132,117.70
Προσωρινοὶ »		» 64,715.63
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς Ἀ)σμὸν δαν. 135 ἑκατομ.		» 881,873 22
Διάφοροι Ἀ)σμοὶ Δημοσίου		» 5,358,311.97
Ἀσφάλειαι κατὰ θαλασσίων κινδόν. καὶ τοῦ πυρός		» 50,000.—
Ἀ)σμοὶ Συναλλαγῆς μετὰ τοῦ Ἐξωτερικοῦ		» 105,498.36
Μερίσματα παρελθουσῶν ἐξαμην. μήκω αἰτηθέντα		» 627.06
Μέρισμα Δ'. ἐξαμηνίας 1891		» 247,600.—
Κέρδη καὶ ζημίαι—Υπόλοιπον εἰς νέον		» 2,406.—
		Δρ. 17,425,601.45

ΚΕΡΔΗ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ

ΧΡΕΩΣΙΣ

ΠΙΣΤΩΣΙΣ

Ἐξοδα εἰδῶν Μονοπωλίων	Δρ. 253,091.72
Ἄμοιβαι διαχειριστῶν ἀποθηκῶν, μισθοὶ καὶ ἄμοιβαι προσωπικοῦ Διευθύνσεως καὶ ἐπιτηρητῶν, ἐνοίκια κλπ.	» 175,421.35
Δαπάναι μεταφορᾶς χρημάτων	» 2,668 86
Κράτησις δι' ἀσφάλιστρα	» 1,935 60
Ἀποσβέσεις ἐξόδων ἐγκαταστάσεως	» 2,595.80
Ἀποσβέσεις Ἐπιφαλέων ἀπαιτήσεων	» 806.93
Ἐκτακτα ἐξοδα	» 1,375.31
Καθαρὰ κέρδη, ἧτοι (εἰς ὅπολ. προλαβούσ. ἐξαμ.) 3,016.38 (ἐκ διαχ. ἑταιρικῶν κεφαλ.) 1069 808) » εἰδῶν Μονοπωλ.) 13431390	Δρ. 244,288 36
	Δρ. 682,183.93

Υπόλοιπον Β'. ἐξαμηνίας 1890	Δρ. 3,016.38
Τοκοὶ καὶ ὄφελαι ἐκ διαχειρ. ἑταιρικῶν κεφαλαίων	» 106,958.08
Ἀποζημιώσεις καὶ ἄμοιβαι ἐπὶ πωληθέντων εἰδῶν Μονοπωλίων	» 572,118.87
Διάφορα	» 90.60
	Δρ. 682,183.93

ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΕΚ Δραχ. 244,288.36

Μέρισμα πρὸς 5 0)0 ἑτησίως ἐπὶ τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου	Δρ. 80,000.—
Κράτησις » 5 0)0 ἐπὶ τοῦ ἐκ δραχμῶν 161,882.36 ὑπολοίπου πρὸς σχηματισμὸν ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου	» 8,094.10
Ποσοστὰ » 10 0)0 » » » » ἀνήκοντα τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ	» 16,188.26
Πρὸς. μέρισμα 85 0)0 » » » » διανεμόμενον τοῖς μετόχοις	» 137,600.—
Υπόλοιπον εἰς νέον	» 2,406.—
	Δρ. 244,288.36

Ἦτοι μέρισμα Δρ. 80,000.—
Πρόσθετον μέρισμα » 137,600.—

Ἐν ὄλῳ Δρ. 217,600.— ἧτοι πρὸς 1.28, φρ. χρυσὰ 8.50 κατὰ μετοχὴν

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰουνίου 1891.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
M. ΠΕΝΙΕΡΗΣ

Ὁ διευθυντὴς
Δ. Ν ΒΟΥΓΙΟΥΚΑΣ

Τὸ μέρισμα πρὸς φρ. χρ. 8.50 κατὰ μετοχὴν πληρώνεται ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 τοκομεριδίου

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ ταμίῳ τῆς Ἐταιρίας.

Ἐν Παρισίοις

Ἐν Λονδίῳ

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

παρὰ τῇ Τραπεζῇ Κωνσταντινουπόλεως